

Zpravodaj

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

1/2025

Vernisáž výstavy „Krajané od Černobyli“

Reportáž z Milovic

V sobotu 18. 1. se v atriu radnice Města Milovice uskutečnila vernisáž nově vytvořené výstavy nazvané „Krajané od Černobyli“. Přijelo se na ni podívat okolo osmdesáti lidí, kteří dorazili z celé České republiky.

Mezi hosty nechyběli předseda SČVP Miroslav Srbecký, zástupci Národního muzea (včetně vedoucího Oddělení novodobých českých dějin Tomáše Kavky) či Etnologického ústavu Akademie věd Zdeněk Uherek a Veronika Beranská nebo režisér pracující pro Českou televizi Jakub Motejzík. Majoritu hostů však tvořili krajané pocházející z oblastí okolo Černobyli, kteří se do Československa přesídlili počátkem 90. let 20. století, a jejich potomci. Mimo to se přišli podívat další milovičtí občané i zájemci o téma z větších dálek.

Vernisáž byla zahájena po čtrnácté hodině, kdy se úvodního poděkování a krátkého zavzpomínání ujala paní Anna Mazníková (předsedkyně okresu Nymburk SČVP), která se do Milovic přestěhovala z Malinovy v roce 1992. Starosta Milovic Milan Pour následně

přivítal všechny přítomné, poděkoval organizátorům a podpořil význam této akce. Posléze následovala slova předsedy rady černobylyských a novodobých reemigrantů Borise Iljuka a autora knihy „České stopy na Ukrajině; dějiny české vesnice Malá Zubovščina“ Vladimíra Turka. Později krátce promluvil a návštěvníky výstavou provedl kurátor Národního muzea Ondřej Štěpánek, který má mj. na starosti fondy spjaté s českými komunitami z oblastí dnešní Ukrajiny a společně s výše jmenovanými řešil tvorbu výstavy. Akci obohatilo živé hudební vystoupení pěveckého folklorního souboru Radost, který přijel z Hradce Králové a zazpíval přítomným ve dvou blocích, a to v češtině i ukrajinštině. Nechyběl příspěvek ani bohatá nabídka občerstvení, mimo řízečků a chlebičků také koláče dle tradiční receptury z původních obcí na dnešní Ukrajině.

Samotná výstava je tvořena třinácti tematickými panely, které přehledně v chronologickém pořadí zpracovávají příběh tzv. černobylyských krajanů. Začíná tedy stěhováním z českých

Slovo redakce

Vážení čtenáři, ráda bych Vás pozdravila v prvním čísle Zpravodaje roku 2025 a popřála Vám mnoho zdraví a spokojenosti.

Už před rokem na tomto místě moje kolegyně Edita Langpaulová nastínila, že se budu více zapojovat do tvorby Zpravodaje, a tak se také stalo. Zjistila jsem, že jde o velmi náročnou zkušenost, která člověka naučí mnohé. Chtěla bych Editce moc poděkovat za její dosavadní práci pro Zpravodaj a za stálou a neutuchající podporu a pomoc při jeho tvorbě.

Ráda bych připomněla, že letos uplyne 80 let od konce druhé světové války, která významně ovlivnila životy našich předků (a tedy i nás), 115 let od narození volyňského rodáka Eduarda Hakena, 125 let od narození básníka Jiřího Rébla a také 130 let od narození generála Ludvíka Svobody. Všem těmto výročím se budeme věnovat. I nadále bude vycházet rubrika o historii volyňských obcí, která se poprvé objevila v minulém čísle a přinesla informace o České Sklíně.

A protože by Zpravodaj neexistoval bez Vás, věrných čtenářů a přispěvatelů, také Vám mockrát děkuji. Jsme i nadále otevření Vaším příspěvkům a nápadům.

Přeji nám všem, abychom společně překonali všechny výzvy, které nás čekají, abychom dokázali udržet naši komunitu silnou a zvládli úspěšně předávat odkaz našich předků dalším generacím.

Za redakci Natálie Chejnovská

Z regionů ...

Pozvánka pro region Litoměřice

Region Litoměřice srdečně zve své členy a jejich přátele na výroční členskou schůzi, která se bude konat 22. března 2025 od 10 hodin v sále Koliby Litoměřice. Na této schůzi si připomeneme nadcházející 80. výročí osvobození naší vlasti v roce 1945, a to vystoupením našeho hosta Bc. Romana Štéra z Národního archivu v Praze. Na schůzi budete moci osobně uhradit členský příspěvek 300 Kč na rok 2025, pokud jste tak dosud neučinili. Připomínáme, že příspěvek je možné uhradit na účet našeho litoměřického regionu a to: 269188245/300 a hlavně uveďte Vaše jméno a příjmení. Za region Daniela Zelenková, jednatelka.

Informace pro region Žatec

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, region Žatec ve spolupráci s Městem Žatec připravuje výstavu „Návraty volyňských Čechů“ v budově nově otevřeného kláštera, která bude zahájena ve čtvrtek 6. března od 16 hodin. Od 17 hodin proběhne k výstavě přednáška Bc. Romana Štéra. Srdečně zve výbor regionu Žatec.

Vzpomínkový akt v Liběšicích u Žatce

V rámci 80. výročí osvobození Obecní úřad v Liběšicích u Žatce společně s regionem SČVP Žatec uspořádá pietní akt u pomníku padlých v sobotu 10. 5. 2025 v 11 hodin. Následovat bude společné setkání volyňských Čechů, jejich potomků a přátel. Podrobné informace budou sděleny v dalším čísle Zpravodaje, na webu a na Facebooku. Srdečně zve výbor regionu Žatec.

Pozvánka pro region Praha

Příští setkání regionu se koná 27. března 2025 tradičně v Hotelu Legie na I. P. Pavlova od 13 hodin. Za region Jiřina Kolářová a Marie Nečasová.

Pozvánka pro region Chomutov

Zveme všechny naše členy vždy poslední středu v měsíci od 13 hodin do restaurace Čekárna v Chomutově nad autobusovém nádraží v termínech: 26. 2., 26. 3., 30. 4., 28. 5., 25. 6. Dne 26. září se koná výroční setkání v knihovně v Chomutově. Dále 29. 10., 26. 11. a 17. 12. 2025 opět v restauraci Čekárna.

Pozvánka pro region Podbořany

Zveme členy na výroční schůzi, která se bude konat v Národním domě dne 13. 3. od 15 hodin. Na místě se budou prodávat známky na rok 2025.

pokračování článku z úvodní strany

do tehdejšího carského Ruska v 70.–80. letech 19. století a postupně představuje jejich život v nové domovině v obcích Malá Zubovščina a Malinovka. Zásadní událostí i pro českou komunitu byl výbuch elektrárny v Černobyli v roce 1986, který počátkem 90. let vedl k oficiálním jednáním o možnosti přestěhování. V letech 1991–1993 tak došlo k přesídlení více než 1800 lidí, a to převážně do oblastí, odkud odcházeli sovětsí vojáci. Panely končí integrací přesídlenců v Československu či jejich sdružováním a činností v současnosti. Nejen dětští návštěvníci si mohou vyplnit připravené pracovní listy k panelům, k prolísování jsou i tematické publikace. Výstava je doplněna v šesti vitrínách řadou zapůjčených zajímavých autentických exponátů, které byly zpravidla ručně zhotovené vyšíváním, necováním i dalšími technikami. Autorský tým děkuje všem zapůjčitelům předmětů i všem, kdo se podíleli na přípravě občerstvení. Rovněž děkuje zástupcům města Milovice, Kopidlno a Jaroměř za podporu při vzniku výstavy. Výstavu podpořilo také SČVP. Výstavu si můžete prohlédnout v Milovicích až do 16. března, poté začne putovat po České republice a vydá se na další místa (následovat bude pravděpodobně Kopidlno). Srdečně vás zveme!

Text: Ondřej Štěpánek, Anna Mazníková, foto: Marta Zelenská, Jakub Motejzík.

Přehled hospodaření v roce 2024

Příjmy	Plán na rok 2024 Kč	Skutečnost k 31.12.2024 / Kč
1.1100x členské příspěvky 250,-	275 000,-	231 050,-
2.Dar na tisk, na spolek a jiné	45 000,-	94 025,-
3. Úroky	0	5 015,-
4. Prodej knih	25 000,-	21 141,-
5. Vratky	0	11,-
6. Jiné příjmy (poštovné)	0	140,-
7. Příjmy celkem	345 000,-	351 382,-
Výdaje		
1. Zpravodaj DPČ	24 000,-	-24 000,-
2. Matrikář DPČ	12 000,-	-14 112,-
3. Správa Web stránek	8 000,-	-7 549,-
4. Zpravodaj celkem Tisk 80 000,- Distribuce 91 000-	171 000,-	-161 909,43
5. Cestovné	30 000,-	-21 569,-
6. Účetní	25 000,-	0
7. Administrativa, pošta, občerstvení, věnce, banka	25 000,-	-33 031,-
8. Knihy,	0	-1 504,-
9. Rezerva	50 000,-	-26 600,-
10. Vratky	0	-3 080,-
11. Výdaje celkem	345 000,-	-293 354,43
	Stav k 1.1.2024	Stav k 31.12.2024
Hlavní účet spolku	384 886,48	1 440,94
Spořicí účet spolku	0	438 316,11
Pokladna spolku	3 348,-	6 505,-
C E L K E M	388 234,48	446 262,05

Prostředky za účetní služby budou čerpány v roce 2025 po účetní uzávěrce roku 2024.

Z rezervy jsou hrazeny neplánované výdaje a nevyřízené závazky předchozích let.

Zapsal: Ing. Jan Pavlica

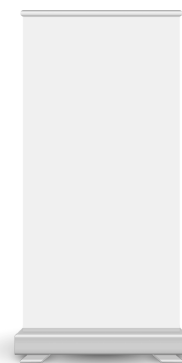
1. československého armádního sboru
Výstava k 80. výročí konce II. světové války
11. 4. – 13. 7. 2025
Masarykovo muzeum v Hodoníně
budova zámku
Zámecké nám. 27/9, Hodonín

Informace o výstavách v regionech

V roce 2025 bude putovní výstava „Cestou 1. čs. armádního sboru“ od března do července instalována v Hodoníně. V září a říjnu bude v budově nové otevřeného kláštera v Žatci. Další putovní výstava „Návraty volyňských Čechů“ bude od 6. března do konce dubna v klášteře v Žatci. Ostatní termíny jsou zatím k dispozici.

Výzva pro regiony:

Pokud máte ve svém okolí muzeum, knihovnu nebo jiné kulturní zařízení, nabídněte jim některou z našich výstav. Výstavy lze zapůjčit zdarma, pořadatel musí pouze zajistit a uhradit dopravu. Většina institucí má již harmonogram kulturních akcí pro letošní rok uzavřen. Bude ovšem plánovat akce na příští rok. V případě zájmu se obraťte na Marka Loukotku, člena předsednictva, který má výstavy na starosti. Kontakt je: marek.loukotka@email.cz.
Text: Olga Nepivodová.

Omluva

Vážení čtenáři, u vánočních receptů v č. 6/2024 bylo chybně uvedeno, že Mykolijvka nebo také Nikolajevka leží v severní části Doněcké oblasti. Správně se jedná o Nikolajevku ve Vinnické oblasti. Omlouváme se.

HRDINOVÉ KOLEM NÁS
Masarykovo muzeum v Hodoníně
vyhlašuje
výtvarně-literární soutěž k 80. výročí osvobození Československa
Od 15. 1. do 11. 5. 2025
Soutěž je určena pro ZŠ, SŠ a VŠ.
Žáci a studenti mohou literárně/výtvarně ztvárnit jakýkoliv pravdivý příběh hrdinství (i malého rozsahu) z období 2. světové války. Může se jednat o příběh osoby (civilisty, vojáka, dítěte, ženy apod.) nebo o událost (bojovou operaci, napadení, útěk, záchranu, bombardování apod.). Místo není ohraničeno, může se jednat o regionální příběh, celostátní či světovou událost.
Podrobnější informace (rozdělení do kategorií, podmínky soutěže) najdete na www.masaryk.info v sekci Pro školy.
Kontakt: Mgr. Dagmar Martinková, Ph.D.
d.martinkova@masaryk.info, +420 602 677 857
Masarykovo muzeum v Hodoníně
Jihomoravský kraj

Pozvánka do Suchdola nad Odrou

Dovolujeme si vás, členy vašich rodin i vaše přátele, pozvat na tradiční setkání Volyňáků a jejich přátel a příznivců, které se letos uskuteční 4. 10. 2025 v sále Kulturního domu v Suchdole nad Odrou, na adrese Sportovní 470.

Prezence proběhne od 9 do 10 hodin, vstupné je 300 Kč a jsou v něm zahrnuty přípitek, koláčky, káva, čaj, společný oběd a program. K dispozici bude také bufet, kde si budete moci zakoupit jídlo i pití.

Kromě zajímavých informací nejen o dění v regionu se budeme bavit se skupinou Karel Gott revival Morava, kterou už dobře znáte z minulých setkání, a bude i country kapela a vlastní zpěv. Věřím, že si společně zatančíme, zazpíváme a dobře se pobavíme. Samozřejmě bude prostor a čas na povídání a vzpomínání.

Protože se na vás chceme jako vždy svědomitě připravit, prosím o potvrzení vaší účasti do 31. 8. 2025. Nejjednodušší to bude přímo u mě na telefonu 724 100 125 nebo na e-mailu: dohnalkova.d@seznam.cz.

Všechny účastníky prosím o přinesení nějaké drobnosti do tomboly, ale to už určitě znáte. Pokud bude mít někdo z Vás zájem o ubytování, určitě Vám poradím.

Velmi rádi přivítáme i členy jiných regionů a samozřejmě nečleny SČVP, vaše rodinné příslušníky a přátele. Moc se na vás všechny těšíme. Za přípravný tým Dagmar Dohnáková, předsedkyně MS regionu.

Podmínky výtvarně-literární soutěže HRDINOVÉ KOLEM NÁS

Pořadatel soutěže

Masarykovo muzeum v Hodoníně, příspěvková organizace
Zámecké nám. 27/9, 695 01 Hodonín, IČO 00090352

Soutěžní kategorie jednotlivci

1. kategorie – žáci prvního stupně základních škol (1. až 5. třída)
2. kategorie – žáci druhého stupně základních škol a nižších stupňů gymnázií (6. – 9. třída, prima až kvarta)
3. kategorie – studenti středních škol, vyššího stupně gymnázií a učňovských oborů
4. kategorie – studenti vysokých škol

Téma

Žáci a studenti si mohou vybrat jakýkoliv pravdivý příběh/ztvárnění hrdinství (i malého rozsahu) z období 2. světové války. Může se jednat o příběh osoby (civilisty, vojáka, dítěte, ženy apod.) nebo o událost (bojovou operaci, napadení, útěk, záchranu, bombardování apod.). Místo není ohraničeno, může se jednat o regionální příběh, celostátní či světovou událost.

Hodnocena bude originalita a myšlenka příběhu, kvalita zpracování, u starších studentů je vhodné uvést zdroje informací.

Každý autor může zaslat pouze jednu práci v kategorii jednotlivců nebo kolektivů (tj. účastník kolektivní práce nemůže již zaslat práci jako jednatel a naopak).

Technika

Výtvarné práce vytvořené volně zvolenou technikou (malba, kresba, koláž, objekty). Minimální velikost výkresu A3.

Literární práce v rozsahu minimálně 2 strany A4 (maximálně 20 stran), velikost písma 12 (literární práce může být kombinací písemného a výtvarného provedení, například komiks apod.).

Do soutěže jsou přijímány pouze výtvarné, literární práce, se kterými se autoři nezúčastnili jiných soutěží.

Práce musí být řádně a úplně označeny na zadní straně přiloženou **tabulkou** (ke stažení na www.masaryk.info – v sekci pro školy)! **Nebude-li práce řádně označena, nebude do soutěže přijata.**

Adresa a termín odevzdání

Soutěžní díla odevzdejte osobně nebo zašlete na adresu Masarykova muzea v Hodoníně (**Dagmar Martinková, Masarykovo muzeum v Hodoníně, Zámecké nám.27/9, Hodonín 695 01**) v termínu od **15. ledna 2025** do **11. května 2025**.

Literární práce lze posílat i elektronicky ve formátu PDF na emailovou adresu: d.martinkova@masaryk.info

Vyhlášení výsledků proběhne 23. května 2025 v prostorách Masarykova muzea v Hodoníně jako součást programu Muzejní noci (předběžně kolem 19 hod.).

Vítězové budou informováni prostřednictvím uvedených kontaktů asi 8 dnů před vyhlášením výsledků. Výsledky soutěže budou veřejně přístupné po skončení soutěže na webových stránkách muzea (www.masaryk.info)

Soutěžní práce se nebudou zasílat zpět.

Pořadatel soutěže si vyhrazuje právo využít bezplatně jakékoliv soutěžní práce (výhradně na výchovné a nekomerční účely). Pořadatel soutěže se zavazuje zveřejňovat práce účastníků vždy pouze s uvedením jména a příjmení autora daného díla.

Garant soutěže

Mgr. Dagmar Martinková, Ph.D., email: d.martinkova@masaryk.info, telefon: +420 602 677 857

Pozvánka na zájezd do Žatce a Podbořan

Milí Volyňáci,

v letošním roce pro vás pořádá Moravskoslezský region zájezd, který je naplánován z Moravy do Podbořan a Žatce a proběhne ve dnech 18.-20. července 2025.

Prohlédneme si Městské muzeum v Podbořanech, kde je expozice volyňských Čechů, a zúčastníme se pietního aktu k 82. výročí vypálení Českého Malína na Volyni, navštívíme zajímavá místa v Žatci a hlavně se setkáme s našimi přáteli z regionu Žatec, jejichž zástupci se v roce 2023 zúčastnili našeho setkání v Suchdole nad Odrou.

Vyjíždět budeme tradičně z Nového Jičína a po cestě na Olomouc a Brno budeme nabírat účastníky na již osvědčených nástupních místech. Předpokládaná cena je 4000 Kč pro členy SČVP a 4500 Kč pro nečleny. V ceně je cesta autobusem s řidičem Pavlem, ubytování na 2 noci se snídaní, oběd v Chrámu chmele po pietě, páteční večere v restauraci U Medvěda, vstupné do Muzea pivovarnictví a pivovaru v Žatci, vstupné do Muzea v Podbořanech, vstupné na zámek Stekník.

Účast na jednotlivých částech společného programu je samozřejmě dobrovolná. Podle zájmu si můžete udělat individuální program, například setkat se s rodinou nebo navštívit jiná zajímavá místa v Žatci.

Předpokládaný program:

Pátek:

- odjezd z Nového Jičína a dalších nástupních míst
- příjezd do Podbořan a návštěva muzea s průvodcem O. Štěpánkem
- ubytování v Žatci v penzionech U Orloje a U Parku
- setkání se Žateckými v restauraci U Medvěda

Sobota:

- účast na pietě k 82. výročí vypálení Českého Malína na Volyni
- společný oběd v Chrámu chmele
- návštěva Muzea pivovarnictví, exkurze v pivovaru, prohlídka synagogy a dalších zajímavých míst podle Vašich sil a chuti

Neděle:

- návštěva zámku Stekník
- cesta na Moravu
- předpokládaný návrat ve večerních hodinách

Prosím o zaslání předběžných přihlášek, o platbách a dalších podrobnostech týkajících se zájezdu budu přihlášené průběžně informovat. V případě jakýchkoliv dotazů mě neváhejte kontaktovat.

Dáša Dohnálková

předsedkyně Moravskoslezského regionu

tel: 724 100 125

email: dohnalkova.d@seznam.cz

Pozvánka pro pražský region

Vedení pražského regionu Praha SČVP, z.s. Vás tímto, v souladu s čl. 8.2.1. stanov spolku, zve

na volební členskou schůzi pražského regionu

v sobotu 22. 3. 2025 od 10 hodin

v hotelu Legie (velký sál) na adrese Sokolská 486/33, Praha 2

Návrh programu členské schůze pražského regionu:

- 1) Schválení programu
- 2) Volba moderátora, zapisovatele, ověřovatele zápisu a pracovních komisí (mandátová, návrhová a volební)
- 3) Usnášeníschopnost a způsob provádění voleb
- 4) Zpráva o činnosti a hospodaření regionu za rok 2024
- 5) Návrh na vznik nového pražského regionu (čl 8.2.5. stanov)
- 6) Volba výboru regionu a předsedy regionu (čl 8.2.2. stanov)
- 7) Plán činnosti a hospodaření regionu na rok 2025
- 8) Různé a diskuse

Návštěva Národního archivu

Dne 5. 11. 2024 jsme ve složení zástupců členů Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel z regionu Olomouc, Šumperk, Chomutov a Praha navštívili Národní archiv v Praze na Chodovci. Tato akce byla pod záštitou a na základě domluvy s paní PhDr. Lenkou Kločkovou, která je odborným radou na oddělení fondů nestátní proveniencce a archivních sbírek. Zde nám paní doktorka poskytla zázemí a maximálně se nám spolu s kolegy věnovala. Prošli jsme si jednotlivá pracoviště archivu. Velice nás nadchl depozitář archivu, knihovna a také pracoviště, které se věnuje renovaci dokumentů a knih. Toto setkání bylo pro nás velký zážitkem a také si této možnosti navštívit Národní archiv moc vážíme. Jde o záslužnou činnost, kterou archiv provádí a uchovává tak dokumentaci a artefakty, které jsou pro generace budoucí velice důležité. Každý z nás si uvědomil, jaké skvosty se zde skrývají, chrání a jak moc je naše historie zajímavá a vzácná.

Na základě pozvání jsme se zúčastnili dne 17. 12. 2024 komentované výstavy „Ahoj občani“ v domě U Zlatého prstenu, která je věnována Karlu Krylovi a pořádá ji Muzeum Praha ve spolupráci s Národním archivem. Opět jsme se potkali s paní PhDr. Lenkou Kločkovou a spoluautorem výstavy PhDr. Jiřím Křesťanem, CSc., který velice působivě a příjemně komentoval výstavu. Moc děkujeme za profesionální a přátelský přístup.

Text: Mgr. Lenka Vlčková, foto: Lada Cinegrová

Společné foto exkurze v Národním archivem dne 26. 11. 2024.

Český Oskar Schindler

Dne 28. listopadu proběhla v oblastním muzeu v Chomutově přednáška PhDr. Lenky Kločkové z Národního archivu pod názvem **Český Oskar Schindler. Životní osudy evangelického faráře Jana Jelínka**. Tato přednáška se konala na základě podpory při řešení projektu DH23P030W043 - **Národní a kulturní identita českých komunit na Ukrajině v 19.-21. stol. v movitém kulturním dědictví ČR**, která naplňuje program a podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2023 až 2030 (NAKL III), financováno Ministerstvem kultury. Paní PhDr. Lenka Kločková poutavě vyprávěla o životních osudech evangelického faráře Jana Jelínka, který se narodil v Zelově. Od roku 1937 působil na Volyni v ukrajinském Kupičově. Zde se věnoval své činnosti duchovního. Za 2. světové války pomáhal pronásledovaným lidem, skrýval Židy před Němci, Ukrajince a Poláky před Banderovci. V roce 1944 vstoupil i s manželkou do československé zahraniční armády. Obdržel několik vyznamenání a po válce se usadil v obci Oráčov u Rakovníka, kde působil jako duchovní. Dále působil jako důvěrník Československého zahraničního ústavu v Praze, kde pomáhal s repatriací exulantů z Polska, Ukrajiny a SSSR. V lednu 1958 byl zatčen a odsouzen ke dvěma letům vězení za pobuřování a nesouhlas se zakládáním JZD. V r. 1960 propuštěn, nesměl do Oráčova a dostal zákaz pobytu v Karlovarském kraji. V Praze vykonával dělnickou profesi v závodě Barvy a laky až do důchodu v r. 1972. Po delším snažení získal souhlas vykonávat pomocného faráře v Podbořanech. Po sametové revoluci v r. 1989 nadále působil jako duchovní v Oráčově a Podbořanech až do r. 2005. Podařilo se mu také zrealizovat rekonstrukci oráčovského kostela, kterou z velké části financoval z vlastních úspor. Jan Jelínek napsal paměti Pouštěj chléb svůj po vodě. Název vyjadřuje i životní krédo pamětníka: "Pouštěj chléb svůj po vodě, neb po mnohých dnech najdeš jej." (Kazatel 11.1) Je to citát z bible, který nabádá, aby lidé konali dobro svým bližním a rozdávali bez ohledu na odměnu, protože vše dobré, co konají, se jim jednou vrátí. Zemřel v roce 2009.

Dne 28. října 2019 Janu Jelínkovi prezident ČR Miloš Zeman in memoriam propůjčil jedno z nejvyšších státních vyznamenání, a sice **Řád Tomáše Garrigua Masaryka**. Dne 2. června 2021 Jana Jelínka a jeho manželku Annu prezident Polska Andrzej Duda in memoriam vyznamenal medailí **Virtus et Fraternitas**.

Pro zájemce o přednášky na témata: Farář Jan Jelínek, Národní archiv, Volyňští Češi v Národním archivu, Legendární novinář, rozhlasový reportér a spisovatel František Kocourek, kontaktujte paní PhDr. Lenku Kločkovou na webových stránkách Národního archivu.

Text: Jaroslav Báča, foto: Volynaci.cz.

Zlevňujeme knihy!

V novém roce 2025 zlevňujeme některé knižní tituly z naší produkce. Objednávky vyřizuje naše členka Eva Henemanová. Pokud si chcete nějakou knihu objednat, pište prosím na e-mail: evahenemanova@centrum.cz

nebo pošlete sms na číslo: 724 235 309.

Kompletní seznam knih s původní i novou cenou:

Návraty volyňských Čechů (v ukrajinštině) ze 40 Kč na 20 Kč

Čs. legendy s odstřelovačskou puškou ze 100 Kč na 50 Kč

Z volyňské Moskovštiny do severočeských Staříkovic ze 69 Kč na 40 Kč

Čítanka (nejen) pro volyňské Čechy ze 280 Kč na 100 Kč

Sborník prací - řada společenských věd z 50 Kč na 20 Kč

Zapomenutý boj z 80 Kč na 50 Kč

Vánoční setkání v Podbořanech

Předvánoční adventní setkání rodáků a potomků volyňských Čechů se konalo sice zatím jen po třetí, ale jistě se stane tradiční akcí mnoha členů regionu Podbořany. S podporou Infocentra Podbořany se odehrálo v městském muzeu. Litovali jsme, že se někteří členové ze zdravotních důvodů omluvili, ale navzdory tomu si přítomní setkání užili. Foyer muzea zdobil stromek, nechybělo odlévání olova, svařák a domácí cukroví. Nejedno z nás se díky výbornému domácímu občerstvení a svařáku dostal do "správné" nálady. Jaký byl cíl setkání? Dobře si popovídat a převzít si vánoční dárek, který na každého čekal pod stromkem. Podmínkou získání dárku bylo vyluštění malého kvízu. Samozřejmě jsme mluvili také o Volyni a při té příležitosti paní Olga Dolejšová ukázala část hračky tzv. vlčka, kterou dovezla její maminka z Volyně. Tento kousek je určen k uložení do Národního muzea.

Text a foto: E. Langpaulová

“Maminčiny povídky se do mě propsaly...”

Byla jednou z několika málo lidí, kteří svoje zážitky z Volyně literárně zpracovali. Bohužel tehdejší doba nepřála zveřejnění díla z politických důvodů, a tak texty Marie Stryjové vyšly až po její smrti. Rozhovor s dcerou spisovatelky doc. PhDr. Miriam Löwensteinovou, Ph.D. nám přibližuje její osobnost a průběh jejího předčasně ukončeného života.

Božanov (1963) - zleva nahoře Marie a Bedřich Löwensteinovi, teta Marie Stryjová, babička Antonie Stryjová, zleva dole Miriam, prababička Olga Stryjová a bratrance.

Marie Stryjová se narodila v české rodině žijící v Dembrovce na Volyni. Během druhé světové války přešla přes Dembrovku několikrát fronta a po válce zde působili Banderovci. V roce 1947 se rodina přestěhovala do Československa a usídlila se v obci Božanov na Broumovsku. Marie odmaturovala na broumovském gymnáziu v roce 1951 a poté vystudovala polonistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Přála si stát se zde asistentkou, ale byla nakonec odmítnuta. Snažila se za každou cenu zůstat v Praze a zoufale hledala práci a ubytování. V této době začala mít zdravotní problémy. Nakonec získala zaměstnání jako redaktorka ve Státním pedagogickém nakladatelství.

Provdala se za historika Bedřicha Löwensteina. Narodily se jim dcery Miriam a Šimona. Po jejich narození se již nemohla vrátit do zaměstnání a byl jí přiznán invalidní důchod.

Své zdravotní i osobní problémy se rozhodla vyřešit sebevraždou.

Zdroj: Volynaci.cz

Kdo byli maminčini rodiče? Zjišťovala jste někdy Vy nebo třeba Vaše sestra informace o jejich a tedy i Vašich předcích?

Maminčini rodiče byli podstatnou součástí našeho života. Já jsem u nich vyrůstala do svých dvou a půl roku a oba mi o sobě v průběhu let vyprávěli, zbytek jsem se porůznu dozvíдалa od příbuzných. Pocházeli z českých rodin, které se vystěhovaly na Volyň, oba se ovšem na Volyni narodili. Babička byla ze sedmi dětí, ne všechny přežily, a byla to typická selka. Hospodářství pro ni bylo středem všeho snažení, s nejrůznějšími dějinnými zvraty i prostředkem, jak uživit děti. Měla šťastnou povahu i šťastnou ruku, říkalo se o ní, že jí vykvetou i hrábě. Děda byl do jisté míry její opak. Měl neurčitě ambice, chtěl se věnovat hudbě, hudební sluch měl, hrál na klarinet, vytvořil pár menších skladeb. Ale naplno se věnovat hudbě v rodině, kde byl nejstarší syn, prostě nešlo. Děda hospodařil nerad, tíha domu, chlévů i polí byla na babičce. Pro mě byla babička a dům v Božanově středem dětství a to skončilo jejím odchodem. Řekla bych, že u ní jsem se cítila opravdu doma.

Vyprávěla Vám někdy maminka o svém dětství na Volyni? Vybavujete si nějaký příběh, postřeh nebo zajímavou rodinnou historku? Která historka nebo příběh na Vás nejvíce zapůsobil?

Řekla bych, že nevyprávěla přímo, dávala mi číst některé svoje povídky a ty se do mě propsaly... Většinou to bylo čtení výchovné – jednou jsem cosi vyžadovala a dostala jsem jako odpověď povídku Boty, která vypráví o tom, jak ona sama nesměla do školy, aby neprošlapala nové boty. Povídky jsem v dětství nevnímala nějak emotivně, to až když se připravovalo jejich první vydání v Mladé frontě. Jenže to mluvím o době po mámině smrti. Z povídek mě později – zřejmě i vzhledem k mé lásce k babičce – dojímal příběh o koni, kterého našli polomrtvého po ústupu vojsk a kterého babička doslova postavila na nohy. Ne z nějaké abstraktní lásky ke zvířatům, ale aby mohla orat. Tady jsem si uvědomila, jak velmi obtížný a nejistý život sedláci vedli a co všechno musela babička snášet.

Marie studovala gymnázium a poté FF – polonistiku a rusistiku – co myslíte, že ji k tomu vedlo? Lásku k lingvistice (a vlastně i rusistiku) máte zjevně společnou.

Byla to láska k literatuře, co ji přivedlo na fakultu, zejména ruské

klasické. Oba jazyky zvládala, na Volyni měla polské, ruské, ale i ukrajinské a české učitele, pro ni nebyl problém v těch jazycích číst. Myslím, že společnou lásku k literatuře máme, lingvistika nás ani jednu nezajímala.

Jaká byla vaše maminka? Co měla ráda a nerada, čím se bavila, co ji trápilo...

Maminka se vždycky těžko popisuje, protože ji děti vnímají spíš v jejích funkcích než jako osobu. Objektivně chtěla být dobrá matka a manželka, byla obětavá, až přehnaně pečující. Ve vztahu k lidem byla oddaná tam, kde měla očekávání, zároveň velmi náročná. Když ji někdo zklamal, skončil u ní jednou provždy. Byla romantická se vším všudy, včetně nadměrných požadavků, ať na přátelství, především ale na partnerství, taky na děti. Zpětně viděno to muselo vést k častým zklamáním, málokdo byl schopen jejím nárokům dostát. Co ji zajímalo, byli vlastně jen lidi, jejich osudy a příběhy, Prakticky neměla nějaké zájmy jako péči o skalku, chození po horách a tak podobně. Na to byl táta, jí připadaly činnosti mimo čtení a psaní zbytečné a směšné. V podstatě ji kromě toho bavilo už jen povídat si s lidmi. Takže jsem se dostala k tomu, že zábavou pro ni bylo její psaní.

Co ji trápilo, je složitější. Dalo by se odpovědět velmi zjednodušeně, že skoro všechno. Život v totalitním režimu, v jehož ideály nejdřív chtěla věřit. Nemoci, ze kterých se nikdy úplně nedostala. Prošla si zklamáními. Z ideálů, z přízemních motivací lidí, zklamání z partnera, který nebyl podle jejích představ, částečně i z dětí, do kterých vkládala příliš mnoho nadějí. Možná nejvíc ji trápila nemožnost publikovat. Že jí nic nevyšlo. Nedá se říct, že by to byl neúspěch, ale nemožnost vydat, co napsala. Pocity zklamání velmi prožívala, nedokázala si vytvořit odstup. Myslím, že se to dnes dá těžko pochopit, protože máme mnoho možností si vytvářet radosti. Mohou být falešné, zástupné, každopádně řeší hlubokou krizi, ve které se ocitnete, když vsadíte všechno na jednu kartu a ona nevyjde.

Víte něco více o mamčině touze psát? Psala od mala nebo začala později? Bylo to s něčím spojené?

To nevím přesně. Touha určitě souvisí s gymnaziálními lety, kdy se začala pokoušet o básně. Úplně vážně s psaním začala až po vysoké. V novele Pokojík její hrdinka zmiňuje, že by chtěla napsat něco vážného. Zajímalo ji čtení, ale ne psaní o literatuře. Největší část její tvorby pochází z 60. let, kdy se cítila šťastná a naplněná ve svých rolích.

Svatba Bedřicha a Marie Löwensteinových.

A pokud psaní s něčím souviselo, pak s přesvědčením, že psát mají lidé, kteří něco zažili a mají co sdělit. A mezi ty se považovala.

Měla maminka nějaké literární vzory? Plánovala ještě nějaká další díla?

Základ měla v ruské klasické literatuře, o něco později se zhlédla v Gorkém. Pochopitelně četla i literaturu, která se u nás objevovala od konce 50. let. Od západní klasiky přes oblíbené – zvláště Thomase Manna, Romaina Rollanda – až po existencialisty a experimentální výstřelky. Vyloženou lásku k nim neměla, připadali jí strojení, umělí.

O dalších plánech na psaní nemluvila konkrétně, některé projekty měla rozpracované (variace na Goyovy Caprichos), hotovou měla knížku pro děti, takový rozhovor s mou sestrou Šimonou, ale že by chtěla začít nějaké nové téma nesouvisející s její zkušeností, to si nepamatuju. Její psaní se točilo kolem ní, jejích životů ať už na Volyni, v Broumově, nebo v Praze.

Kde se poznali vaši rodiče a jaký byl Váš tatínek?

V Státním pedagogickém nakladatelství, kde oba po škole dostali místo redaktorů. Ani jednoho zaměstnání vyloženě netěšilo, zároveň to nebyla vysloveně špatná práce. Táta byl typický intelektuál narozený do středostavovské prvorepublikové rodiny, jeho otec byl oblíbený oční lékař, po válce byl odchovaným akademickou YMCou a jejími ideály. Pocházel z úplně jiného prostředí než máma. Byl společenský, pohledný, pohlcený svými zájmy, pozitivní. Byl činorodý, což se nevyklučovalo s jeho schopností hodiny sedět nad článkem a trpělivě psát.

Jaké bylo Vaše dětství, jak jste ho společně prožívali?

Na dětství vzpomínám ráda, takže bylo asi hezké. V roce 1960, kdy mi byly dva, dostali rodiče konečně byt, což bylo tenkrát vzácné, a od té doby jsme žili v Praze a jako rodina.

Marie Stryjová s dcerou Šimonou (1968-1969).

Nejdřív ve Vršovicích, později v centru. Rodiče si nás pěstovali, posílali do všech tehdy existujících kroužků, mluvili o našem vzdělání, četbě atd. Pochopitelně se neshodovali, ale nešlo o nic fatálního. Abych uvedla příklad, máma v mých pěti prosazovala, abych se učila rusky, táta byl pro němčinu, kompromis byl, že mě učili každý ten svůj jazyk. Nic důsledného v tom nebylo. Chodili jsme ven, na výlety, většinou bez mámy. Ta si sedala k psaní, jakmile se za námi zavřely dveře. Pamatuju si na společné kusy prázdnin, bylo jich málo a nebyly nějak luxusní, tehdejší doba byla ve srovnání s dneškem prostě chudá. V zahraničí jsme nebyli nikdy, moře jsem poprvé viděla po dvacítce. Nejlepší nám ovšem bylo bez rodičů u babičky a dědy na Broumovsku, kde jsme každé prázdniny radostně vlčely.

Jak se změnil osud Vaší rodiny po mamčině smrti? Jaký to mělo dopad na Vaše životy?

Máminým odchodem nám skončila jedna část dětství. Brzy na to dostal táta nabídku přednášet na univerzitě v Západním Berlíně a vzal sestru s sebou. Tím jsme se rozdělili a nikdy už jsme spolu nebydleli. Já jsem zůstala v Praze, dostudovala a žila poměrně klidně dál přes dějinné a osobní peripetie. Tátovi se Berlínem splnil sen věnovat se svému oboru. Sestra vystudovala, ale akademická dráha jí nebyla souzená. Blíž jsme se znovu nacházeli, až když nám odrostly děti a táta pocítil potřebu si povídat. Asi bych měla připomenout, že v 80. letech nebylo jednoduché se navštěvovat, vídali jsme se jednou ročně, a to ještě jednostranně – to znamená, že táta a sestra jezdili za mnou.

Jak jste se vy dostala ke koreanistice? Jak dnes žijete? Co byste pověděla čtenářům o sobě?

Koreanistika se v mém životě objevila shodou okolností, byla v nabídce. Na tehdejší FFUK nebylo mnoho možností studovat obor, který by byl úplně prostý ideologie. Původně jsem chtěla literární vědu, ta byla zrušená, tak jsem zvolila rusistiku, protože jsem v ní měla dobrý základ, a koreanistiku, protože jsem o ní nic nevěděla. A ta mi zůstala. Stejně tak mi zůstal vztah k literatuře, teď už spíš jen korejské, pro ostatní svět si vystačím se statusem čtenáře. V dálnovýchodním písemnictví je pořád co objevovat, je to fascinující truhla, kterou otvírám a někdy zase zavřu s tím, že tohle si nechám na později. Myslím, že žiju běžný život akademika, pořád se dozvídám nové věci, píšu studie, knížky, překládám starou i novou literaturu, více prózy, méně básní.

Tuším, že jste se se sestrou zasloužily o vydání několika knih s dílem vaší maminky. Je nějaká, kterou máte nejraději?

Maminku jsme vědomě objevovaly poměrně pozdě, až po roce 2000. Napadlo nás, že by bylo třeba udělat reedici jejích povídek z Volyně.

Marie Stryjová s dcerou Miriam (1968-1969).

Knížka byla připravená k vydání ještě za mámina života, ale stejně jako u její novely Pokojík z publikování sešlo. Okleštěná byla i verze z roku 1982, hlavně jazykově. Vzala jsem tehdy původní verzi z archívu a doplnila ji několika velmi silnými povídkami z poválečného Broumova. Antologie vyšla pod názvem Mlč (2006) a považuju ji za to nejlepší, co máma napsala. Následovala novela Pokojík (2009) z dob po studiích, které si máma nejvíc cenila, sestra nedávno ještě vydala broumovské gymnaziální povídky (Za hvězdou, 2019). V tom, co máme se sestrou rády, se víceméně shodujeme u povídek. Z volyňských jde o ty, do kterých mámina vypravěčka čtenáře zatáhne sugestivností vyprávění, nebo živými postavami. Pro nás dvě to má i kouzlo objevování dalších členů rodiny a jejich příběhů. Nechci tady jmenovat jen tituly, které by pro většinu čtenářů zůstaly jen v rovině slov. Z broumovských, které vyšly v Mlč, se mě dotýkají asi všechny, mají silná témata a pro mě jsou fascinující i obrazy z Božanova včetně scénických vjemů. V dalších dvou knihách mě už pasáže ani scény neoslovily tak, abych si je představila nebo pamatovala.

Chystáte se nyní k vydání nějakého dalšího mamčinina díla?

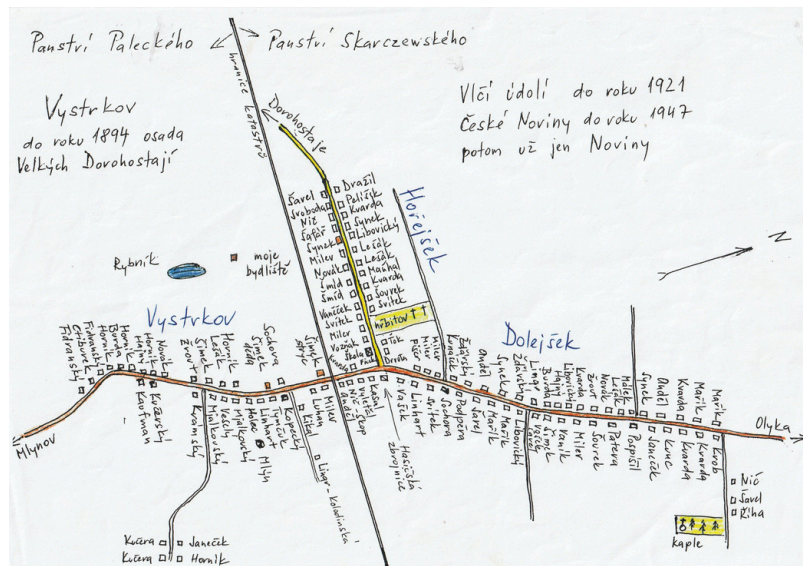
Se sestrou máme na vydávání mamčiných textů odlišný názor. Já zastávám ten, že se má vydat jen to, co je objektivně dobré (což je hodně vágní a subjektivní). Sestra je proponentem vydání úplně všeho. A protože bychom se jako dědicové měly na uveřejnění shodnout, zdá se, že z oněch „zbytků“ nevyjde nic. Jestli bych o něčem uvažovala, byly by to básně.

Připravila: Natálie Chejnovská, foto: Miriam a Šimona Löwensteinovy.

Doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D. je česká koreanistka a překladatelka, absolventka oboru koreanistiky a rusistiky na FF UK v Praze, věnující se překladům a interpretaci korejské literatury. Přednáší také korejskou literaturu a dějiny Koreje na Ústavu Dálného východu FF UK.

Noviny České

Z historie českých obcí

Založení obce České Noviny

František Lešák byl muzikant. A jak to tehdy bylo v chudých krajích zvykem, i on spolu s několika kamarády jezdil světem a společně hráli. Na svých toulkách se dostali i za hranice Polska a do západní části Ruska – na Ukrajinu. Tam hráli ve šlechtických rodinách, které si je navzájem doporučovaly. Do vlasti se pak vždycky vrátili se slušným výdělkem. Když se rozšířila zvěst o vystěhovalctví do Ruska, František Lešák byl zvolen několika občany, aby tam jel a zjistil podmínky pro emigraci. Jako jeho společníci byli vybráni Jan Vokáč a František Volf. Všichni tři vzali něco sebraných peněz a vydali se na cestu. To se událo v roce 1869. Kdo jim udal směr a kdo byli jejich prostředníci, není známo. Jisto jenom je, že dojeli do Dubna a odtud do Velké Dorohostaje. Podmínky byly tak příznivé, že ihned zakoupili několik pozemků od polského šlechtice Skarzewského. Pak se vrátili do Čech a spolu s mnoha jinými rodinami se vypravili na Rus. Jsou náznaky, že k této vystěhovalcké skupině se přidružili i jiní vystěhovalci, poněvadž později občané Českých Novin nebyli z jednoho kraje. Z kterého kraje tito druzí vystěhovalci pocházeli, není známo. Většina zakladatelů Českých Novin ale byla z okresu Slaný. Celá výprava na Rus odjela na jaře roku 1870 a jejich vedoucím byl František Lešák, který také uměl trochu mluvit rusky. Jeli vlastními povozy a každý si vzal jen to nejnnutnější. Jak dlouho jeli a kudy jeli, se již těžko zjistí. Do Velké Dorohostaje dojeli téhož roku ve žních. Ubytovali se ve statku pana Skarzewského, kde v jedné světnici bydlelo až devět rodin. Žádný z nich nebyl z domova nijak zámožný. Byli to většinou řemeslníci, dělníci, chalupníci a lidé, kteří si vydělávali na živobytí prací na velkostatkách. Společně pak zakoupili u Skarzewského 665 morgů, za 1 morg platili 16 rublů ve zlatě. Zakoupená půda však byla ještě lidskou rukou nedotčena. Byl to les propletený hustým křovím. V této podobě by nikdo z místních občanů pozemky nekoupil, zvláště vezme-li se v úvahu, že procházela přes takzvané Vlčí údolí (zdržovalo se zde hodně vlků) poštovní cesta spojující městečko Mlynov s Olykou. Na této silnici, jak bylo zvykem na všech poštovních cestách, stála po každých 10 km hospoda, aby se cestující v případě nepohody nebo jiné potřeby měli kam uchýlit. Dvě z takových hospod stály na okrajích Vlčího údolí. Noví osadníci se dali hned do práce. První jejich starostí bylo vyhledání vhodného místa pro vystavění osady.

Les sice již ustoupil pracovitým českým rukám, ale pro stavbu nebyly zatím podmínky. Pokud byla určitá část pozemků upravena, byla oseta obilím, aby byla zajištěna obživa. Přes první zimu, kterou v Rusku prožili, bydleli u Skarzewského. Byla bída a osadníci velmi zkusili. První z těchto osadníků, kteří se pak stali zakladateli nové české obce, byli Matěj Anděl, Jiří Brabec, Josef Drvota, Josef Hort, František Hort, Václav Hruška, Jan Kvarda, Antonín Kunc, František Lešák I, František Lešák II, Antonín Lešák, Bohumil Lešák, Jan Libovický, František Linhart, Jan Maňhal,

František Micka, Antonín Miler, František Miler, Jan Miler, Celestýn Miler, Antonín Miler, Václav Novák, František Novák, Antonín Nič, Jan Synek, Anna Suchoparová, František Šafář, František Šefl, Matěj Šrámek, Václav Šmíd, Jan Švihlík, Josef Tiok, Vojtěch Vaněček, Václav Matěj, Jan Svítek, Antonín Větrovec, František Veselý, Jan Vokáč, František Volf, Václav Žďárský. Později se přistěhovali František Patera, Vojtěch Šavel, Jan Tichý, František Zahradník, Václav Mařík, Johan. Vystavění nové obce bylo spojeno s nesnáze. V Rusku totiž byly vedle silných mrazů i silná vedra. Byla potřebná voda, která i za normálních klimatických podmínek je nezbytně nutná pro život. Dosud brali obyvatelé vodu z nějakého rybníčka na později zvaném Vystrkově, kde se pak usídlil krajan Horník. Pitná voda se musela dovážet z Velké Dorohostaje, vzdálené od pracoviště našich emigrantů 4 km. Bylo proto jako k jedné z hlavních potřeb přistoupeno k vykopání studny. Práce začaly ještě roku 1870. Začalo se kopat na takzvaném rybníčku, kde se předpokládalo, že voda bude v přiměřené hloubce. V hloubce 30 sáhů však voda nebyla, a tak se muselo místo pro studnu hledat jinde. Voda však v přiměřené hloubce nebyla nikde. Po dlouhém hledání byla na podzim roku 1870 objevena v hloubce 9 sáhů uprostřed Vlčího údolí, kde byla pak vybudovaná i obec. Ležela ve vzdálenosti 12 km od Mlynova, 20 km od Olyky, 26 km od Dubna, 34 km od Dubna, 34 km od Lucka a 45 km od Rovna. Obec vznikla kolem vykopané studně, která tudíž ležela uprostřed obce, a později v těch místech byla postavena škola. Kolem studny začali osadníci stavět zemljanky a stále rozšiřovali stavební prostor tím, že káceli stromy, vykopávali pařezy, křoví a hlavně trní, kterého bylo v tomto úvoze zvláště hodně. Vlci se po příchodu lidí začali stahovat hlouběji do lesa. Ještě dlouhou dobu způsobovali osídlencům škody. První osídlenci toho hodně vytrpěli ve svých začátcích. V zemljankách bylo vlhko a plno kouře z primitivních kamen. V takovém stavu žili po celých 7 let, než se dostali z těch nejhorších začátků. Pak se mohlo pomýšlet na nový život. První starostí, když už byli zajištěni existenčně, byla výstavba školy. Mládež vyrůstala po celých 7 let bez školy a v důsledku toho hrozil analfabetismus. Rodiče sami své ratolesti učit nemohli, neboť přednější byla práce. Půda koupená sice levně nebyla zrovna všude nejlepší. Zakoupené pozemky po odstranění pařezů, křoví a trní ještě dlouho zarůstaly pýrem a jinými plevely. Prvních 17 morgů čistého pole, které byly zakoupeny v úhrnné koupi, bylo velmi zanedbáno. Po mnohá léta nebyly tyto pozemky vůbec hnojeny a stejně tak přeorávány. Místní obyvatelé, kteří půdu obdělávali, neznali pluh. Orali tzv. „rádlem“, což byl usekaný hřídel, z něho vyčníval suk, na tom špičky zaostřili a tím se pak rozrývalo. Nejčastěji se také rádlo dělalo z dubu nebo habru. Vláčelo se roštím. Obilí žali srpem a někde ho také vytrhávali i s kořeny. Suché obilí pak svezli, rozestlali na tvrdší podklad, doprostřed zarazili kůl, k němuž byl přivázán kůň. Koně pak popoháněli a ten kruhovým obíháním obilí vydrolil. Jiné čištění obilí než ve větru nebylo známo. Takto připravené obilí se pak mlelo na tzv. „žornách“. Byly to dva naostřené kameny na sobě, mezi nimi bylo obilí drceno. Jak asi z takové rourky vypadal chléb, si dnes ani nedovedeme představit. S příchodem Čechů nastaly v polním hospodářství radikální změny. Například Češi mlátili cepy. Při mláčení v šesti či osmi lidech byl vydáván rytmický zvuk a domorodci si říkali, že Češi ve své hudebnosti jdou tak daleko, že i při mláčení hrají. Skarzewský nechal záhy po příchodu Čechů vystavět mlýn. Byl sice primitivní, ale lepší než žrna. První český mlýn si pronajal Václav Šašek v

Původní základní škola v Novinách Českých, před školou učitel W. Ficek. Ze 30. let.

Malé Dorohostaji a tam se pak jezdilo mlít. První mlátičku měl Vladimír Svítek, ovšem pouze ruční. Obilí se ale také čistilo ve větru. První „fofráček“ si udělal Jan Kvarda. První mláčení „žentourem“, do kterého byl zapřažen koňský potah, byl zřízen u Vladimíra Svítka. Primitivní „žentour“ mu udělal Šelf.

Název obce

Čeští přistěhovalci se usadili ve Vlčím údolí, a tak úřady tuto novou osadu začaly také jmenovat. Osadníkům se pojmenování obce nelíbilo, museli několikrát jít do České volosti, aby byla osada přejmenována na Noviny. Toto jméno si odvodili od slova „novina“, které v tomto případě znamenalo nové místo (vykácený úsek v pralese). Tak se obec jmenovala od roku 1921. Ve stejném roce byla vystavěna v téměř okrese u Dobrjatina nová obec, které bylo dáno stejné jméno. Pro rozlišení obou obcí dali první obci přídavek „České“ a od toho času se psalo Noviny České.

Škola

Občané byli velmi znepokojeni tím, že jejich děti neumí číst ani psát. Mládež se ženila i vdávala negramotná. Někteří obyvatelé měli ovšem názor jiný: „Z práce budou mít dosti živobytí, a co ze školy? Nač zde v tomto pralese škola?“ – říkali ti konzervativní. Děti byly zapřahány do práce již v útlém věku, aby byly brzy samostatné. Pokrok se ale nedal zdržet. Zemljanky, které až dosud sloužily k obývání, byly vystřídány stavbami na povrchu. Baráky se stavěly ze dřeva (kulatiny) v podobě takzvaných srubů. Jiní řezali kulatinu na špalíky, ty pak ukládali na sebe a místo maltou je spojovali obyčejnou čistou hlínou. Takové stavby byly pokryty slámou, okna byla malá – jednak z důvodů bezpečnostních, ale také proto, že sklo bylo drahé a nebylo k dostání. S hmotným pokrokem pak sílila myšlenka založení školy. Většina občanů se vyslovila pro vyučování a ti ostatní se museli podrobit. Tomu nejnutnějšímu, tj. číst, psát a počítat, se začínalo vyučovat roku 1877. Prvním učitelem byl spoluobčan Švácha, který se do obce přistěhoval později než první Češi. Roku 1879 vyučoval občan Řiha, který se záhy odstěhoval do Ulbárova. Roku 1881 vyučoval krajan Šrámek a teprve roku 1883 dostaly Noviny České učitele s potřebným učitelským vzděláním. Byl jím Al. Jirásek. Za jeho působení žila osada velmi kulturním životem, vlivem kterého obec byla vyvýšena v poměru k obcím sousedním. Učitel Jirásek byl sirotek. Matka z něho chtěla mít kněze. Byl proto na školách, ale něčím se proěkl proti císaři pánu a musel z Čech utéci. Z Dubna ho do obce přivezl František Svítek, toho času

nejbohatší rolník v obci. Jirásek vyučoval v Novinách do roku 1887. Odešel pak, k lítosti všech občanů, do Moldavy. Jeho odchod byl spojen se svatbou, avšak manželství se mu nepovedlo a on se upil k smrti. Takových učitelů – buditelů Volyň potřebovala. Roku 1887 nastoupil na jeho místo učitel Alexandr Krámský, který vyučoval až do roku 1892. Carská vláda pak školu zrušila a zřídila v obci jednotřídku – ruskou (adnoklasnoje narodnoje učilišče). Do Novin dosadila učitele Fedosenka. Od toho roku se muselo vyučovat výhradně rusky. Po něm byl do Novin dosazen učitel Nikolaj Kondratěv, který vyučoval rusky až do roku 1905. Roku 1906 byl do obce přidělen český učitel Vladimír Lapáček. Musel však vyučovat rusky, česky pouze tajně. V důsledku toho měl ale časté inspektorské revize. Tento učitel byl v Novinách nejdéle. Učil až do roku 1915. Pak se přestalo učit vůbec. Válka přerušila veškerý kulturní život. Vyučovat se opět začalo roku 1917, když se tohoto úkolu ujal zajatec jménem Prokopec. Díky svým vlastním schopnostem pracoval opravdu dobře. Tehdy po mnoha letech se začalo vyučovat zase česky. Nebyly ale učebnice. Vyučoval z kalendáře „Cechoslovan“ vydaného českým nakladatelstvím v Kyjevě. Dnes můžeme již pouze obdivovat trpělivost a houževnatost tohoto zajatce, o němž nic bližšího nevíme, ani odkud pocházel.

Roku 1920 dostaly Noviny České staršího učitele Vlasáka, který přišel z Českého Malína. Byl hodný a doslova jak se říká, dobrák od kostí. U občanů si získal velkou oblibu. Brzy k němu byla dosazena polským inspektorem pomocná síla učitelka – Polka. Ta otravovala toho starce tak, že by přišel o rozum. Šel brzy do penze. Jeho dvě dcery – Helenka a Libuška – byly také učitelky. Libuše si vzala krajana Hovorku a odešla do Hulče. Po odchodu učitele Vlasáka se vyučovalo v obci pouze polsky. Obec se dožadovala umístění českého učitele. Inspektorát nejen že nevyhověl obecní žádosti, ale odvolal nakonec i nehodnou, šovinisticko-fanaticky odchovanou polskou učitelku. Obec ji vůbec nezelela, ale byla krajně rozhořčena tímto postupem, jímž bylo veškeré vyučování zastaveno. Bylo zapotřebí velikého úsilí k obnovení vyučování. Za rok poté byl do obce dosazen český učitel Vilém Pospíšil. Učil češtinu a jako vedlejší předmět polštinu. Roku 1936 přišel do Novin Českých v novém školním roce učitel Ficek ze Semidub, skutečný vlastenec a dobrý učitel. Za jeho působení se zase obec dožila velkého kulturního rozkvětu jako za dob Al. Jiráska. Učitel Ficek prodělal s obcí všechny změny, jak je přinesla tehdejší doba a snášel s obyvateli dobra i zla. Reemigroval také do ČSR. Jeho žáci na něho určité v nejlepším vzpomínají. Celkem lze říci, že stav školství v obci v prvých začátcích byl krajně neuspokojivý, zejména po stránce technického zabezpečení. Nebyly učebnice ani sešity, nebyla ani vhodná budova pro školu. Roku 1877 se vyučovalo ve světnici u Brabců. V roce 1881 koupila obec od krajana Kaufmana místo se stavením, kde se vyučovalo od roku 1894. V tomto roce byla vystavěna za starostování Celestýna Milera nová krásná škola z cihel. V této budově, která byla postavena vhodně uprostřed obce, se vyučovalo až do reemigrace. Cihly na stavbu školy si občané vypálili sami. Vyučování také ztěžovaly války. Volyň často měnila svého pána, a to se nepříjemně odráželo zejména na školství. Muselo se vždy učit tomu jazyku, který stát Volyň okupoval. Sotva dítě začalo chápat tu nebo onu řeč, přišla změna a muselo se začít zase znovu. Učilo se česky, rusky, ukrajinsky, polsky, rusky, česky, polsky, ukrajinsky a zase rusky. V období obou světových válek se k tomu přidružilo i vyučování v němčině. Učitel v těchto dobách byl více „žonglér“ než učitel.

Noviny České v roce 2024 s označeným kostelem.

Kostel postavený roku 2024.

První stavby a jejich technika

Roku 1870 byly kopány v zemi takzvané zemljanky. Za rok se začaly stavět z kulatiny sruby, nebo baráky ze špalíků pomazávaných blátem. Vedoucím mistrem takových staveb byl Jan Kvarda, syn Vojtěcha. Na stavbách pracovaly většinou ženy a děti. Muži káceli stromy a kopali pařezy. První zděné stavení bylo postaveno v roce 1888 a bylo to obecní skladiště. Tehdy bylo totiž uzákoněno, že každá obec měla mít své skladiště, kam se uskladňovalo obilí pro případ neúrody. Která obec takové skladiště neměla, musela platit státu daň z osoby. V případě neúrody pak stát pečoval o občany této obce. Daň nebyla vysoká (dvě kopějky), ale v tehdejší době i tak malá částka byla pro začátečníky velmi těžkým břemenem. Peníze tehdy žádné nebyly. Novinští obyvatelé chodili při své dřině ještě dělat za 15 kopějek do panského statku v Lukoši, aby si nějaké peníze vydělali. Pokud chtěli dostat u pána práci, museli mu nosit jako dary kusy másla. Z důvodu vyhnutí se těmto nesnázím, rozhodli se občané postavit obecní skladiště. Bylo to výhodné i po jiné stránce. Potřeboval-li někdo na jaře obilí, mohl si ho vypůjčit z obecního skladiště. Za každý půjčený půd dal 2 funty jako procento. Před žněmi, kdy bylo obilí drahé, se odprodávalo a tím obec získala značné jmění. První zděné stavení si postavil František Miler, potom v něm bydlel VI. Svítek na Hořejšku. První cihelnu postavil Kunášek. Před reemigrací v roce 1947 bylo v obci celkem 175 stavení. Nebylo obytného stavení ani chlévu ani kolny, která by byla kryta slámou. Jen stodoly byly místy kryty slámou. Hřbitov byl založen roku 1881 ve středu obce, kde byl pro ten účel zakoupen obecní pozemek. Mnoho našich krajanů tam odpočívá svůj poslední sen. Již zdaleka bylo možno rozeznat, že jde o český hřbitov. Okolo hrobů byly zelené zahrádky a pomníky z kamene. První občan pochovaný na novém hřbitově byl Josef Málek. Shodou okolností byl před odjezdem do ČSR jako poslední občan pochován na tomto hřbitově Jan Málek, mladší bratr Josefa. První žací stroj měl František Svítek. Objednal (vypsal) si ho z Ameriky – značka Waltrwod. Jmenovaný se přiznal z Podhajců k Veselému, jehož si vzal dceru Františku. Měli 100 morgů pole a říkalo se jim u bohatých. Bylo to v roce 1890. Druhý žací stroj si pořídil Václav Novák v roce 1883 – téže značky a také z Ameriky. Později se žací stroje dovážely z Československa a před druhou světovou válkou nebylo již v Novinách zeměděle, který by neměl vlastní žací stroj.

Kultura v obci

Společenský život začal divadelnictvím. Prvně se divadlo hrálo roku 1883 a to zásluhou již zmíněného učitele Al. Jiráka a hostinského Františka Horta, který již v Čechách jako malý chlapec vystupoval na ochotnických jevištích. Jím založený divadelní spolek působil až do roku 1947. Největšího rozkvětu dosáhl za vedení Antonína Milera, syna Františka Milera. Již v mládí byl spolu s Josefem Libovickým, synem Jana, hybnou pákou divadelního života v Novinách Českých. I zde však byla práce těžká. Nebyly divadelní knihy, když se nějaká sehnala, opisovala se a brzy ji znala celá obec. Spolupracovník Antonína Milera, Josef Libovický, se v roce 1910 odstěhoval do Tuly a vedle ní založil s několika krajany českou osadu nazvanou Volyň. Roku 1913 se stal vedoucím na statku hraběte Lva Nikolajeviče Tolstého. V době revoluce chránil knihovnu rukopisů Tolstého,

Noviny České při slavnostech, v pozadí statek p. Drvoty.

kteřá byla zazděna, a věděl o tom pouze on. Po uklidnění předal tuto knihovnu do rukou vlády Sovětů. Sám se pak odstěhoval do Chechovradu na Krym. Antonín Miler tak zůstal bez pomocníka. Přesto byla jeho práce stále velká a záslužná. Potíže divadelnímu spolku začaly zejména obsazením Volyně Poláky po 1. světové válce. V Novinách, jak říkali Poláci na úřadech, to bylo hodně načichlé Havlíčkem a to se nelíbilo okresnímu cenzorovi, jemuž se zdála každá česká kniha příliš revoluční. Přesto však spolek pokračoval ve své činnosti a značně se rozrostl. Měl své kulisy, zvláštní jeviště, olejomalbu Hradčan s Karlovým mostem na oponě (autorem byl Verner z Moldavy) a velmi čilé herce. Odchovancem tohoto spolku byl Vladimír Libovický, který působil v divadle v Praze, Bratislavě, Curychu a Ženevě a který se vrátil pak do Prahy roku 1945 jako příslušník čs. zahraniční armády.

Spolek dobrovolných hasičů

Spolek byl založen v roce 1908. Jeho zakladateli byli Antonín Patera, Alexandr Drvota (přímý potomek známého tenoristy v Praze), Vladimír J. Libovický. Formálně se stanovami byl spolek potvrzen roku 1909. Od té doby prováděl spolek již pravidelná cvičení, byl uniformován, měl veškeré hasičské nářadí, dvě samaritánky, trubače a ostatní personál. První zbrojnice byla postavena v roce 1910. V roce 1912 měl hasičský sbor již svoji kapelu, kterou řídil Vojtěch Hajný. Spolek dále vlastnil spolkový sál, kde se pořádaly zábavy, a hrálo se divadlo. Tento sál byl vystavěn roku 1913 za vydatné materiální podpory Václava Zemana, majitele pivovaru v Lucku, který si vymínil, že se bude brát pivo u něho. Činnost hasičského sboru byla na čas přerušena první světovou válkou. Většina členů narukovala do armády a mnoho občanů se také vystěhovalo z obce, neboť roku 1915 stála fronta u samé vesnice. Činnost sboru byla zase obnovena v roce 1920. Nová hasičská zbrojnice byla postavena v roce 1925 a bylo zavedeno polské vedení. Rovněž uniforma byla zavedena polská a nápis na zbrojnici byl také polsky. Těsně před 2. světovou válkou bylo vše připraveno pro stavbu Národního domu, kde měla být místnost pro hasičské nářadí, mlékárnu, koupelnu, kooperativu, čítárnu, šenkovnu a elektrárnu, která by vždy při pořádání zábav a podobně dodávala elektrický proud. Plánované bylo rovněž ústřední topení a velký sál se stálým jevištěm. Tento dům měl být dvouposchodový. Plány a celý rozpočet na stavbu vypracoval Antonín Miler, syn Františka. Vše bylo příslušnými úřady potvrzeno a povoleno, cihly byly zaplacené a také okres měl něčím přispět. Válka však veškeré plány zhatila. Posledním předsedou hasičského sboru byl Vladimír Libovický, pokladníkem Vincenc Linhart, velitelem Alexandr Sochora, za jehož působení dosáhl spolek vysoké úrovně. Byl pravým velitelem – na slovo vzatým.

Církevní slavnost (provody) asi v roce 1934.

Obecní knihovna

Obecní knihovna byla založena v roce 1903 z popudu Václava Zemana, majitele pivovaru v Lucku, který daroval na obecní knihovnu 10 rublů ve zlatě. První knihy zakoupil VI. Libovický, které vypsál z Prahy. Za rok se ujal vedení knihovny Antonín Miler, kterému přidal Zeman ještě 5 rublů ve zlatě. Ostatní knihy byly zakoupeny z částek, které vynesly dobrovolné sbírky a poplatky za půjčování knih. Za půjčení jedné knihy se platily 3 kopějky. V době vedení knihovny Ant. Milerem obsahovala celkem 300 svazků, převážně vázaných. Před odjezdem vedl knihovnu Václav Žďárský. Vedle této obecní knihovny bylo v Novinách dosti knihoven soukromých. Rozrostly se až později, neboť v dobách dřívějších bylo těžké vypsát knihy z Čech. Peníze za knihy nebylo možné jinak poslat než dopisem. K tomu byly potřebné peníze papírové a o ty byla nouze. Ruble byly v té době nejvíce ve zlatě, stříbrě a mědi. Podle vyprávění VI. J. Libovického chtěl si jmenovaný vypsát z Prahy roku 1899 nějaké knihy. Nemohl však sehnat papírové tři ruble. Dostal je konečně v Mlýnově u Běleckého, vlastníka prodejny kořalky. Musel však za 3 papírové ruble zaplatit 3,45 rublů ve zlatě. Peněžní převodky (poukázky) byly zavedeny až roku 1907. Obstarávání knih z ciziny, tj. Čech, bylo pak už lehčí.

Včelařství

Včelařství bylo v Novinách velmi rozšířené. Prvním pěstitelem včel byl Václav Tomášek, který – jak se potom ukázalo – zasel zrno do úrodné půdy. Po něm postupně nebo současně vedli chov včel tito občané: Konstantin Stibůrek, J. V. Libovický, Alexandr Drvota, Antonín Patera, František Kučera, Josef Kučera, Jindřich Kopecký, Antonín Novák a Josef Libovický. Způsob pěstování včel se vyvíjel postupně. Nejdříve se převzalo včelaření po způsobu domorodců. Bylo zcela primitivní. Úly byly nazývány duplanky (kláty). Byl to delší špalek z kmene starých lip nebo osik, jichž bylo v okolních lesích dostatek, měly vyhníly prostředek. Doprostřed se daly dvě zkřížené hůlky, na které si pak včely lepily voštiny. Na straně kmene se vyvrtyly otvory pro česna a pokryly se slámou. Vybírání medu se dělo tím způsobem, že některé roje se na zimu usmrtily (udusily sírou, která se nechala v úlu hořet). Zlepšení v chovu včel zavedl v roce 1895 Václav Novák „Hořejší“, který vyrobil úly z prken, byly však ještě bez rámu. Roku 1899 si vypsál VI. J. Libovický z Petersburgu knihu s návodem k pěstování včel. Od starého Lukáše Zemkova, Ukrajince, koupil klát včel za cenu 5 rublů s podmínkou, že za každý roj, který budou mít, bude platit ještě po jednom rublu. Tím byl dán začátek velkému a výzkumnému včelařství, které se v pozdějších letech široce rozvinulo. Jmenovaný si vypisoval rovněž Králky (matky) jiného druhu. Zůstal pak u Kavkazských mingrelek. Ve svém oboru se propracoval tak daleko, že dokázal vypěstovat včely, z nichž jeden roj dal 97 kg medu,

Dům Bohumila Kvardy v roce 2014.

nepočítáme-li v to vlastní spotřebu. Za Poláků posílal med do Lvova. Měl také svůj pojízdný vůz, jímž vozil včely na pastvu. Jedině tak bylo možné vypěstovat čistý lipový med nebo čistý lipový med z pohanky, vřesu a jiných plodin. Dobré pěstitelské výsledky byly zaručeny dokonalým potřebným k tomu zařízením. VI. J. Libovický si přivezl i do ČSR 30 rojů svých volyňských včel.

Myslivecký spolek

Tento spolek byl v Novinách početně velmi silný. Prvními myslivci a vlastními zakladateli spolku byl František Hort a Jan Tichý. Další členové mysliveckého spolku byli: František Zahradník, Antonín Patera, Edvard Fidranský, Alexandr Drvota, VI. J. Libovický, František Kučera, Josef Kučera, Konstantin Stibůrek, Antonín Novák a Václav J. Libovický. Zvěře bylo tehdy dostatek. Vlci postupem času sice vymizeli, ale zajíců bylo stále dost. Byly na ně pořádány hony za různé odměny. Koroptve byly ve velké oblibě a střílely se proto jen velmi málo. Divoká prasata se držela jen v panských lesích, zejména v lesích hraběte Chotkiewizce. Po mnohá léta způsobovaly sedlákům, kteří měli pole blíž u lesa, značné potíže. Ještě horší to bylo s liškami. Žily hluboko v lesích, tropily však mnoho škod. Zejména na domácí zvěři, pro kterou se nebály přijít ani uprostřed bílého dne. Vysoká zvěř se vyskytovala jen zřídka, nebyla střílena.

Soudnictví a obecní samospráva

Ještě za carského režimu byli jmenováni do lidového soudu jako porotci z lidu Antonín Miler a Alexandr Drvota. Ve volostním soudu první zasedal František Svítek. Tyto soudy byly však značně nedokonalé, protože rozhodující osobností byl tajemník státem placený. V důsledku toho byla rozšířena korupce. Roku 1911 byl vydán zákon, jímž bylo lidové soudnictví reformováno. Soudce po této reformě musel absolvovat 3 měsíce školu. Po vykonání přísných zkoušek byl uveden v úřad, který mu dával větší moc při rozhodování. Soud byl podřízen ministerstvu spravedlnosti. Po tři roky byl takovým soudcem VI. J. Libovický. Tentýž byl po dlouhá léta vojtem (předsedou okresní politické expozitury) v Mlýnově. Prvním starostou v obci byl František Lešák zvolený občany, který založil obec. Úředně volenými potom byli Josef Hort, Josef Drvota, Vlad. Žďárský, Celestýn Miler, Al. Lešák, Ant. Miler a A. Drvota. Každý byl volen na dvě kapitoly, tj. na 6 let. Pak se volilo různě. Noviny měly dokonce starosty za trest. Byli to občané, kteří se nepodřizovali obecní kázní. Proto, aby se naučili poslouchat, byli zvoleni starostou. Poznali tak obtížnost starostenského úřadu a byli nuceni k poslušnosti.

Příjezd do obce od Olyky v roce 2014.

Vystrkov

V době, kdy Novinští zakoupili od Skarczewského pozemky roku 1870, koupili od něho také pozemky Češi usídlení v Dorohostaji. Poněvadž v důsledku nalezení vody v přijatelné hloubce nastala změna v místě výstavby obce, vklínily se tyto pozemky dorohostajských Čechů do středu obce Noviny České. Češi z Dorohostaje, aby měli blíže ke svým pozemkům, usadili se u Novin, kde založili novou osadu. Formálně patřili ke správě obce Dorohostaj Česká, ale jejich osada tvořila vlastně čtvrtinu obce Noviny. Protože byla ale ze správy obce vystrčena, říkalo se o nové osadě Vystrkov. Vznikla v roce 1872. První se sem nastěhoval Šimek. Děti občanů usídlených ve Vystrkově musely chodit do školy dorohostajské, vzdálené 5 km, ačkoliv měly do školy v Novinách necelých 100 m. Toto rozdělení nastalo později. Dokud se vyučovalo soukromě, chodily děti společně. Teprve, když se začala stavět v Novinách nová škola, Vystrkov se oddělil. Občané Vystrkova byli vyzváni, aby pomohli při stavbě školy. Poněvadž se jednalo o pomoc finanční, výzva byla odmítnuta. Spojení nastalo až po výstavbě školy. Vystrkovští, když situaci uvážili, připojili se pak i formálně k obci Noviny a věnovali 80 rublů ve zlatě. Tím byly Noviny Č. rozšířeny. Od roku 1894 měly už tedy vedle stávajících čtvrtí nazvaných „Hořejšek“ a „Dolejšek“ také další čtvrt – „Vystrkov“. Obec tím dostala tvar letadla s jedním křídlem. Po čase pak zakoupením Javorovského se Dolejšek prodloužil, čímž bylo docíleno úplného tvaru letadla. Zakladateli Vystrkova byli: Šimek, Žrout, Tomášek, Sochora, Horník, Fidranský, Najman, Petera, Kaufman a Krámský. Ke správě Novin náleželi také Ukrajinci bydlící ve Vystrkově. Byl to Tumčuk a bratři Mjalkowských. Na Hořejšku bydlel Hoverko. Tyto rodiny byly však úplně počestěny. Žily českým způsobem, mluvily česky a děti chodily do české školy.

První světová válka

První světová válka postihla Noviny České jako každou jinou obec. Fronta byla hned za obcí. Ve vsi zůstalo jen několik málo rodin, ostatní se odstěhovali. Muži většinou sloužili v ruské armádě a někteří v českých legiích. Doma zůstaly většinou ženy, a ty z důvodů bezpečnostních odjely dál od fronty. Nebezpečí hrozilo na každém kroku. Granáty a kuličky padaly přímo do obce. Ve dne bylo klidněji, ale jakmile se setmělo, nebylo možné vylézt z úkrytu. Je pochopitelné, že za těchto podmínek nebyla nouze o požáry. První stavení, které vyhořelo, bylo Václava Šimka na Vystrkově. Pak přišla na řadu stodola Vlad. Maňhala a další a další. Také zahrady, pýcha našich krajanů, byly velmi poškozeny. Obec, která před válkou tonula v zeleni zahrad, měla jen několik stromů. Po několika přechodech přes obec ustálila se fronta za obcí na celých 9 měsíců. V obci bylo plno ruského vojska. A pro vojáka neexistuje ohlížení se na oprávněnost nebo důvody. Brali, co kde našli. Ploty pálili, stromy v zahradách vykáceli, dobytek pobili. Občané na vše dostali potvrzení, ale to jim nebylo nic platné. Také včelíny, jichž bylo v Novinách dost, byly zničeny. Po slavné Brusilovské dělostřelecké palbě trvající devět dní byla fronta prolomena. Ale to nebyl konec války. Občané obce se sice vrátili, začali zase z něčeho stavět a zvelebovat, ale nebylo potřebného klidu na práci. Pole byla zarostlá, chmelnice smeteny, lesy vykáceny. Zuřila stále revoluce. Zmatek po válce posílilo několikrát měnění vlád. Za takových podmínek se těžko dávalo dohromady vše zničené a rozkradené. Byly to znovu těžké začátky, podobné těm prvním začátkům v pralesích. V českých legiích na Rusi sloužili Alexandr Sochora, František Šafář, Josef Lešák, Václav Žďárský, Miler, Kaufman, Václav Šimek, Ant. Šimek, Václav Sochora. Ostatní muži, pokud byli schopni vojenské služby, sloužili v ruské armádě. V první světové válce padli: Vojtěch Kvarda, Vlad. Synek, Josef Novák, Josef Švihlík, Ant. Lešák, Vlad. Lešák a Ant. Libovický.

Doba po 1. světové válce

Obec se pomalu ale soustavně křísila k normálnímu životu. Stopy války byly zahlazovány. Obnovoval se hospodářský i kulturní život. Hospodářství byla však krajně rozrušena a pro obnovu byly potřebné značné půjčky. A to byla živná půda pro hospodářskou krizi, která se záhy silně projevila. Půjčky v té době poskytovali pouze Židé. Novinským občanům je velmi ochotně nabízeli Židé z Mlýnova a Dubna. Velmi dobře vystihli, že je příležitost k výdělku a požadovali za půjčku až 24% úrok za rok. Toto vyděračství se dělo také takovým způsobem, že se půjčovalo takzvaně „na zeleno“,

tj. byl-li hospodář v tísní, a to zejména přede žněmi, citelně se projevilo ať již půjčení peněz nebo naturálií. Žid, který půjčku poskytl, požadoval potom po žních vrácení hodnoty dvakrát tak veliké. Tedy pokud si hospodář půjčil 1 q obilí na setí, po žních vrátil 2 q. Hospodářství pochopitelně za takové situace začalo upadat. Chmel, který mohl být zdrojem bohatého příjmu, neměl po válce valnou cenu. K tomu ještě byly chmelnice silně poškozeny a vyžadovaly velkých nákladů na obnovení. Za těchto okolností bylo těžké začínat. Tím víc, že muži v té době byli nuceni sloužit v polské armádě. Ale příkladná a pověstná houževnatost Čechů dala i Novinským občanům těžké poměry zvládnout. Pole byla brzy srovnána, zákopy zaházeny, ostatní drát na poli odstraněn a skřívanci hlas zase vesele hlaholil nad vlnícími se lány. Zlepšení poměrů přineslo záhy své plody. Po vykonání hlavních prací na polích se začalo pracovat v zahradách. Pro ten účel byly zakládány školky ovocných stromů. Brzy uměl takřka každý hospodář štěpit a roubovat. Vysazovaly se hlavně jabloně, hrušně, švestky, třešně různých druhů, vlašské ořechy, rybíz, angrašt, dále byly činěny pokusy i s meruňkami a broskvemi, ale pro ty nebyly vhodné klimatické podmínky. Různé druhy sazenic a roubov byly objednány prostřednictvím bratří Pospíšilů a Josefa ze Zdobunova, kteří zastupovali čs. firmy vyrábějící zemědělské stroje. Zásluhou Antonína Milera, Antonína Patery, Konstantina Stibůrka byl v obci vystavěn mlýn. Obec tak dostala elektrický proud a ten se zaváděl i do stavení. Tento důležitý energetický zdroj měl ještě další význam: při mlácení se používalo elektrických motorů. Žentoury byly nahrazovány motory, ne-li elektrickými, tedy naftovými nebo benzínovými. Obec ležela v údolí dříve zvaném „Vlčí“. Byla proto na jaře i na podzim hotová pohroma s blátem. Po takové cestě jet 8 km na řádnou silnici nebo 11 km k lékaři bylo utrpením pro potah i pro lidi. Občané se proto rozhodli v roce 1936, že vybudují alespoň přes obec silnici. Kámen na stavbu byl dovážen až ze Smordovovských lesů. V zimě byly potíže se sněhem. Vítr nafoukal všechen sníh do údolí a stávalo se, že si obyvatelé museli z obytného stavení do chléva doslova prorazit cestu ve sněhu udělanými tunely. Dlouhé zimní večery si krátili dráním peří. Byl to velmi rozšířený zvyk. Byly to vpravdě občanské besedy, neboť se obyčejně scházivala většina občanů, zejména žen. Takové dračky byly pěkné večery pro pobavení i pro ponaučení. Vyprávěly se zde různé příhody a četly se knihy. Z českých spisovatelů to byli převážně Němcová, Baar, Jirásek, Březina, Erben, Hálek, Havlíček, Krásnohorská, Třebízský, Vrchlický, Zahradník, Brodský, z cizích spisovatelů zejména Čechov, Gogol, Ševčenko, Turgeněv, Hugo, Ibsen, Lermontov, Sinnkiewicz, Tolstoj, Verne, Mickiewicz. Četlo se v originále nebo překladu. Za takových večerů mládež mnohdy nacvičovala divadlo, muži opravovali hospodářská nářadí. Byla to také doba zkoušek pěveckého sboru, který vedl ukrajinský učitel Janěvič. Před 1. světovou válkou byla obec oddána časopisu Čechoslovan, který byl vydáván v Kyjevě. Pak byl oblíben časopis „Hlas Volyně“, vedený Perným. Dlužno poznamenat, že v době voleb byla celá obec pro Perného, neboť všichni uznávali jeho iniciativu a obětavost, kterou vkládal na zvelebení Volyně a uvědomění její české části obyvatelstva. Je nutno také přiznat, že se tomuto buditeli v mnohém křivdilo. Po válce se odebíraly „Krajanské listy“ vydávané mladým odchovancem Perného, Josefem Foitíkem. Mimo těchto časopisů byly v obci odebírány milotický Hospodář, Listy paní a dívek, Humoristické listy, Pasičnyk. Polské noviny se z důvodu stálého štvání proti ČSR nečetly. Život v létech třicátých a později plynul celkem nerušeně jako v každé jiné obci. Vnitřní politické rozpory z vlasti se do obce nezanášely a nevyskytovaly se v té době ani majetkové nebo náboženské rozpory. Pro Novinské platilo: Čech – tedy bratr!

Druhá světová válka

Těžce se dotkly Novinských občanů události roku 1938. Poláci v té době ještě jásalí jak v novinách, tak i v rádiu, ale Novinští byli k těmto hlasům hluchí. Noviny se nečetly a polské rádio neposlouchalo. Jedinou utěšující zprávou v tak tísnivé době byl článek Josefa Foitíka otištěný v Krajanských listech. Dodala jakési sebevědomí české menšině, které upevnila víra v bratrské vyrovnání. Nestalo se tak a Poláci dál podporovali ve svých srdcích nenávisť proti Čechům. Když pak bylo Polsko napadeno Hitlerem, veškerá obranná postavení Poláků se zřítila. V obci byli tehdy polští utečenci. Zde se s Čechy sice domluvili, ale bylo pozdě. Brzy pak Volyň obsadila Rudá armáda. Novinští se přizpůsobili novému režimu. Ve škole se vyučovalo rusky a ukrajinsky. Dle vzoru Světského svazu bylo založeno kolektivní hospodářství. Pak přišel 22. červen 1941. Německo ve své zaslepené touze po ovládnutí světa přepadlo SSSR. Za tři dny do Novin Českých přišli Němci. V obci žádné boje nebyly, jen z okolních měst bylo slyšet detonace a bombardování. Německou okupaci prožívala obec jako jiné události českých dějin. Bylo zapotřebí se bránit, byť prosazením nepřímým bojem. Mnoho občanů bylo zapojeno v podzemním hnutí – organizaci „Blaník“ a ti udržovali spojení s obcemi Koryta, Baráky, Terešov a Krasilno, kde získávali muže do organizace. Pracovali velmi intenzivně. Vedle obstarávání zbraní se zasazovali o záchranu mladých lidí, kteří byli určeni na nucené práce do Německa. Užívalo se k tomu všech možných metod. I pravoslavný kněz pomáhal tím, že vystavoval nepravé křestní listy. V obci se zásluhou členů „Blaníku“ zachránilo 35 Židů před jistou smrtí. Členové hnutí dále přechovávali partyzány, dodávali jim zbraně a nemocné či raněné vozili svými povozy k lékaři do Českého Malína. Situace byla ztěžována tím, že v noci měli do obce přístup tzv. banderovci, ve dne pak přijížděli Němci. Obě tyto strany byly proti sobě, a i když proti Čechům, bylo nutno zachovat s oběma taktické přiměř. Zatím ale Rudá armáda vítězně hnala Němce od Stalingradu zpět na západ. Vědělo se už o čs. samostatné jednotce v SSSR, v důsledku toho měl již „Blaník“ připravenou mobilizaci. To, co potom následovalo, předčilo všechna očekávání. Takřka bojeschopní občané se přihlásili do jednotky dobrovolně. Stojí za to si připomenout jejich jména:

Josef Fidranský, Bohumil Horník, Bohumil Filip, Václav Horník, Bohumil Novák, Jaroslav Hajný otec, Vladimír Novák, Josef Žrout, Viktor Šimek, Josef Lešák otec, Václav Lešák syn, Josef Horník, Jan Trnka, Jaroslav Kvarda, Josef Šmíd, Ludvík Libovický, Antonín Synek, Josef Synek, Jaroslav Synek, Antonín Nič otec, Vladimír Nič syn, Václav Dražil, Bohumil Dražil, Václav Pelášek, Vladimír Kvarda, Jaroslav Libovický, Antonín Lešák, Josef Maňhal, Josef Kvarda, Jaroslav Šourek, Jaroslav Svítek otec, Bohuslav Svítek syn, Antonín Drvota, Josef Drvota, Josef Miler, Viktor Miler, Vladimír Žďárský, Alexandr Anděl, Jaroslav Anděl, Bohumil Anděl, Václav a Vladimír Synek, Jaroslav Žďárský, Vladimír Jirásek, Josef Burda, Václav Říha, Vladimír Říha, Václav Žrout, Bohumil Kaufman, Václav Chroba, Václav Kvarda, Josef a Jaroslav Kunc, Rostislav Pospíšil, Jan Pospíšil, Jaroslav Šroubek, Vladimír Vaník, Václav Vašek, Václav Šavel, Václav Mařík, Vladimír Mařík, Alexandr

Dům Libovických v roce 2020.

Sochora otec, Jaroslav Sochora syn, Miloslav Sochora syn, Antonín Svítek syn, Vincenc Linhart, Josef Kalaš, Josef Nič, Josef Anděl, Vratislav Liška, Rostislav Linhart, Josef Holec, Viktor Horník, Emil Janeček, Alexandr Kučera, Vladimír Kučera, Josef Pazderník, Jan Krámský otec, Václav Krámský jediný syn, Josef Kaufman, Vladimír Filípek, Bohumil Filípek, Olga Svítková, Naděžda Veselá, Libuše Nováková, Léna Kučerová, Antonie Kučerová, Alexandr Stibůrek, Alexandr Munt, Jaroslav Horník a Bohumil Kořán.

Narukovali, ale odvedeni nebyli: Antonín Lešák, Josef Mařík, Vladimír Šavel, Josef Říha, Jaroslav Miler, Václav Miler, Antonín Svoboda, Josef Kunášek, Josef Luhan, Vladimír Kvarda, Josef Libovický, Vladimír Linhart, Václav Šimek, Josef Veselý. Celkem šlo dobrovolně k odvodu 116 osob z obce Noviny České. V armádě sloužilo 107 občanů, Vladimír Libovický, který před vypuknutím války byl ve Švýcarsku, sloužil v západní československé armádě.

Ve 2. světové válce padli: Václav Synek u Dukly, Josef Synek u Dukly, Antonín Synek u Dukly, Josef Miler (jediný syn) u Dukly, Antonín Drvota na Slovensku, Bohuslav Svítek u Lipt. Sv. Mikuláše, Antonín Synek u Komárníku, Jaroslav Šmíd u Dukly, Antonín Kvarda v polské armádě, Václav Krámský (jediný syn) u Dukly, Alexandr Sochora u Dukly, Antonín Podpěr (jediný syn) v RA, Josef Fidranský u Dukly, Josef Lešák upálen v Českém Malíně, Antonín Lešák u Dukly, Václav Lešák u Dukly, Alexandr Kučera u Dukly, Alois Anděl v polské armádě, Václav Žďárský v RA, Marie Liborácká v Lucku, Stanislav Novák u Dukly, Václav Šavel (jediný syn) u Dukly, Jan Pospíšil u Dukly, Vladimír Šmíd v RA, Josef Dražil v RA, Alexandr Patera v RA, Václav Patera v RA, Antonín Vašek při náletu, Josef Šavel u Dukly.

Připravila a redakčně krátila: Marie Čonková.

Zdroj textu: Kronika obce Noviny České (podle výpovědí Antonína Milera, syna Františka a Vladimíra Libovického, syna Jana, sepsali Vladimír Ficek a Vladimír Libovický).

Fotografie: Archiv autora, Volynaci.cz, Facebook Noviny – Noviny České, Vasyl Hrytseniuk.

Výzva

Máte-li fotografie, dokumenty, kroniky a jiné předměty vztahující se k Českým Novinám, prosím, ozvěte se nám.

E-mailové adresy jsou **srbecky@me.com**,

sircovic@gmail.com, **cesky.volynak@seznam.cz**,

volynacimk@seznam.cz, poštovní adresa je SČVP, z.s.,

Sokolská 486/33, 120 00 Praha 2, telefon **+420 777 798 820**.

Seznam rodáků a potomků z Novin Českých

Anděl Jaroslav 1919, Anděl Rostislav 1943, Andělová Marie 1925, kteří se usídlili v obci Petrov nad Desnou (Petrovice), okres Šumperk

Anděl Václav 1912, Anděl Emil 1939, Andělová Františka 1914, Andělová Libuše 1943, kteří se usídlili v obci Nový Malín (Frankštát), okres Šumperk

Anděl Václav 1937, Anděl Bohuslav 1921, Andělová Julie 1912, Andělová Věra 1932, Andělová Antonie 1924, Andělová Helena 1941, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny

Anděl Vlastimil 05.10.1946, Anděl Alexandr 15.01.1918, Andělová Antonie 15.08.1921, Andělová Jiřina 01.05.1941, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Bocanová Anna 22.03.1906, Bocanová Marie 26.09.1926, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Bublová Alexandra 04.03.1917, kteří se usídlili v obci Držovice, okres Litoměřice

Burda Josef 19.03.1908, Burda Antonín 28.11.1928, Burda Josef 01.06.1931, Burda Jaroslav 31.3.1930, Burda Václav 18.7.1934, Burda Jiří 01.04.1940, Burdová Anna 10.07.1900, Burdová Marie 15.08.1880, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Burda Jaroslav 31.03.1930, Burdová Anna 10.01.1912, Burdová Libuše 12.02.1926, Burdová Barbora 10.05.1887, kteří se usídlili v obci Císařský, okres Děčín

Doležal Václav 11.11.1904, Doležal Vladimír 04.06.1941, Doležalová Věra 27.11.1904, kteří se usídlili v obci Klest (Reissig), okres Cheb

Doležal Vladimír 18.03.1907, Doležalová Věra 13.11.1911, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Dražil Václav 28.07.1942, Dražil Petr 21.04.1883, Dražilová Antonie 19.01.1919, Dražilová Emilie 29.12.1926, Dražilová Libuše 20.03.1944 (20.03.1947), Dražil Václav 16.04.1911, kteří se usídlili v obci, Želeč, okres Louny

Dražil Jaroslav 16.11.1921, kteří se usídlili v obci Pacov (Putzendorf), okres Svitavy

Dražil Teofil 07.02.1925, kteří se usídlili v obci Tisá, okres Ústí nad Labem

Drnka Jan 05.09.1919, Drnka Miroslav 08.10.1940, Drnková Marie 28.03.1922, Drnková Dagmar 08.06.1946, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Drvot Jiří 06.05.1930, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Drvota Josef 05.02.1909, Drvotová Naděje 25.09.1909, Drvotová Raisa 12.08.1931, Drvotová Marie 05.09.1878, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Eintel Antonín 12.04.1929, Eintelová Hedvika 31.08.1931, Eintelová Helena 15.11.1932, Eintelová Etuna 27.02.1937, Eintelová Marie 18.11.1898, kteří se usídlili v obci Klest (Reissig), okres Cheb

Fidranská Emilie 05.08.1909, Fidranská Jiřina 06.08.1938, Fidranská Rosalie 05.09.1941, Fidranský Václav 01.03.1906, kteří se usídlili v obci Most, okres Most

Fidvanská Anna 26.05.1866, kteří se usídlili v obci Kladruby, okres Cheb

Filip Bohumil 13.01.1923, kteří se usídlili v obci Rumburk, okres Děčín

Filípek Bohumil 22.10.1922, Filípková Helena 17.08.1924, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Filípek Antonín 25.11.1931, Filípek Vladimír 13.07.1892, Filípková Marie 16.09.1895, kteří se usídlili v obci Seletice, okres Louny

Flanderková Marie 08.11.1923, Flanderková Alena 20.05.1943, kteří se usídlili v obci Víkřovice, okres Šumperk

Hajná Olga 27.03.1919, Hajný Václav 03.04.1914, Hajný Svatoslav 31.12.1940, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny

Hajná Marie 27.02.1902, Hajný Václav 01.01.1925, Hajný Jaroslav 15.08.1899, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Hermanová Marie 05.08.1878, kteří se usídlili v obci Postolnice, okres Česká Lípa

Holec Josef 28.11.1918, Holec Josef 19.11.1882, Holecová Vlasta 02.09.1930, Holecová Anna 11.05.1891, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Horník Václav 25.01.1900, Horník Viktor 16.08.1902, Horník Václav 01.01.1926, Horník Jaroslav 23.03.1929, Horník Václav 24.06.1931, Horník Rostislav 01.09.1933, Horník Josef 13.03.1940, Horník Jaroslav 08.02.1943, Horník Vincenc 03.02.1891, Horník Vladimír 18.08.1892, Horníková Olga 03.08.1903, Horníková Věra 25.12.1907, Horníková Anna 03.02.1918, Horníková Marie 14.08.1928, Horníková Dominika 10.08.1882, Horníková Marie 20.11.1897, Horníková Justina 25.05.1897, kteří se usídlili v obci Popovice (Pfaffengrün), okres Cheb

Horník Josef 11.11.1902, Horníková Vlasta 05.04.1935, Horníková Antonie 19.02.1937, Horníková Alžběta 18.04.1908, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny

Horník Bohumil 01.02.1910, Horník Alexandr 25.07.1919, Horníková Slavěna 19.05.1923, Horníková Emilie 23.07.1946, kteří se usídlili v obci Tatinná, okres Louny

Horník Jaroslav 08.08.1933, Horníková Marie 26.05.1940, kteří se usídlili v obci Jankovice (Enkengrün), okres Cheb

Janeček Jan 18.01.1902, Janečková Helena 21.10.1930, Janečková Antonie 10.04.1898, kteří se usídlili v obci Údllice, okres Chomutov

Janeček Emil 15.03.1903, Janeček Rostislav 26.06.1940, Janečková Marie 05.01.1916, Janečková Marie 01.01.1935, kteří se usídlili v obci Blažim, okres Louny

Jirásek Vladimír 05.07.1910, Jirásek Rostislav 21.08.1944, Jirásková Evženie 21.05.1923, Jirásková Alena 04.08.1941, kteří se usídlili v obci Bitozeves, okres Louny

Jiroutová Marie 09.06.1913, Jiroutová Anna 10.07.1938, Jiroutová Emilie 01.05.1945, kteří se usídlili v obci Partolice, okres Česká Lípa
Kačer Alexandr 17.12.1916, Kačer Rostislav 05.06.1940, Kačer Jiří 06.07.0192, Kačerová Julie 22.03.1922, kteří se usídlili v obci Vičice, okres Chomutov

Kassal Josef 10.04.1918, Kassal Jiří 30.03.1929, Kassalová Marie 23.04.1922, Kassalová Vlasta 27.10.1943, Kassalová Emilie 05.01.1947, kteří se usídlili v obci Očihov, okres Louny

Kaufman Josef 15.12.1920, Kaufman Václav 27.09.1923, Kaufman Josef 25.12.1888, Kaufmanová Marie 07.02.1898, kteří se usídlili v obci Rvenice, okres Louny

Konášek Josef 29.03.1903, Konášek Václav 10.11.1929, Konášková Anna 04.09.1909, Konášková Helena 06.01.1932, kteří se usídlili v obci Radonice, okres Chomutov

Kopecká Libuše 05.05.1921, Kopecká Antonie 06.03.1923, Kopecká Anna 17.02.1891, Kopecký Ondřej 14.08.1888, kteří se usídlili v obci Držovice, okres Litoměřice

Kořán Vladislav 06.03.1944, Kořánová Evženie 01.07.1918, Kořánová Miroslava 10.01.1941, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Kovalčuk Jiří 06.07.1929, Kovalčuková Marie 02.02.1908, Kovalčuková Nina 12.12.1930, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Krámská Anna 05.02.1929, Krámská Emilie 31.01.1899, Krámská Marie 01.01.1866, Krámský Josef 01.01.1862, kteří se usídlili v obci Veletice, okres Louny

Krámský Jan 27.08.1899, kteří se usídlili v obci Želetice, okres Žatec
Krob Václav 15.11.1901, Krob Alexandr 15.09.1938, Krob Jan 18.07.1860, Krobová Věra 01.01.1910, Krobová Anna 15.07.1930, kteří se usídlili v obci Jesenice, okres Rakovník

Kučera Vladimír 01.01.1920, Kučera Josef 13.12.1888, Kučerová Marie 13.12.1888, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny

Kučera Alexandr 06.10.1895, Kučera Jiří 10.10.1934, Kučerová Barbora 06.01.1891, Kučerová Věra 07.01.1912, kteří se usídlili v obci Velká Lesná (Gross Spinnelsdorf), okres Karlovy Vary
Kunc Josef 17.10.1920, Kunc Jaroslav 30.06.1923, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Kužerská Evženie 12.07.1920, Kužerská Helena 08.07.1940, Kužerská Antonie 14.10.1880, Kužerský Rostislav, 05.02.1946, kteří se usídlili v obci Císařský, okres Děčín
Kvarda Josef 02.01.1931, Kvarda Jiří 17.05.1944, Kvarda Josef 07.01.1900, Kvarda Alexandr 27.09.1910, Kvarda Václav 26.11.1900, Kvarda Josef 19.03.1932, Kvarda Josef 23.03.1875, Kvarda Antonín 1947, Kvarda Bohumil 21.11.1918, Kvardová Anna 23.07.1906, Kvardová Libuše 07.01.1928, Kvardová Emilie 23.10.1932, Kvardová Jiřina 17.05.1944, Kvardová Anna 24.12.1905, Kvardová Věra 24.03.1931, Kvardová Libuše 29.06.1932, Kvardová Marie 02.02.1876, Kvardová Miluše 1921, kteří se usídlili v obci Tatinná, okres Louny
Kvarda Rostislav 28.08.1939, Kvarda Mečislav 21.02.1943, Kvarda Vladimír 04.10.1892, Kvardová Miloslava 02.08.1912, Kvardová Anna 26.08.1937, Kvardová Vlasta 23.08.1945, kteří se usídlili v obci Nehasice, okres Louny
Kvarda Jaroslav 05.02.1910, Kvardová Marie 01.01.1888, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Kvardová Marie 16.09.1919, Kvardová Ludmila 07.09.1937, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Lešák Antonín 25.04.1905, Lešáková Ludmila 07.09.1931, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Lešák Josef 20.10.1909, Lešák Josef 10.02.1934, Lešáková Věra 11.08.1910, Lešáková Věra 05.03.1937, kteří se usídlili v obci Třískolupy, okres Louny
Lešák Václav 02.03.1923, Lešáková Helena 25.06.1926, Lešáková Marie 25.04.1896, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Lešák Antonín 25.09.1931, kteří se usídlili v obci Mnichov, okres Cheb
Lešák Václav 11.03.1927, Lešáková Ludmila 10.05.1902, Lešáková Anežka 15.05.1922, kteří se usídlili v obci Křídlovky, okres Znojmo
Lešáková Emilie 25.02.1912, kteří se usídlili v obci Kladruby, okres Cheb
Lešáková Anna 05.08.1898, kteří se usídlili v obci Mnichov, okres Cheb
Liberacká Jaroslava 09.09.1942, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Libovická Olga 17.03.1911, Libovická Helena 19.03.1934, Libovický Josef 02.01.1906, kteří se usídlili v obci Šumperk, okres Šumperk
Libovická Antonie 12.06.1919, Libovický Jaroslav 08.12.1913, Libovická Vlasta 11.10.1938, Libovická Jiřina 01.12.1941, Libovická Růžena 11.07.1889, Libovický Václav 23.05.1882, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Libovická Kateřina 23.09.1889, Libovický Vladimír 13.02.1877, kteří se usídlili v obci Krty, okres Rakovník
Libovický Vladimír 10.11.1906, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Linger Josef 03.02.1889, Lingerová Marie 08.12.1894, kteří se usídlili v obci Bitozeves, okres Louny
Lingr Vladimír 01.01.1888, kteří se usídlili v obci Šumperk, okres Šumperk
Linhart Rostislav 08.05.1925, Linhart Vladimír 04.04.1896, Linhartová Marie 07.06.1904, Linhartová Marie 20.11.1927, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Luhan Josef 17.01.1901, Luhan Vladimír 29.09.1934, Luhanová Dominika 15.08.1905, Luhanová Marie 17.01.1931, kteří se usídlili v obci Bitozeves, okres Louny
Málek Olga 1922, Málek Svatoslav 09.04.1936, Málek Václav 23.12.1892, Málek Barbora 24.12.1896, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Malna Martin 11.11.1884, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Malý Boleslav 18.05.1925, kteří se usídlili v obci Malnice, okres Louny
Maňhal Antonín 12.07.1907, Maňhal Josef 23.12.1924, Maňhalová Libuše 27.12.1925, Maňhalová Marie 25.01.1886, kteří se usídlili v obci Lysovice, okres Vyškov
Mařík Vladimír 24.07.1903, Maříková Libuše 20.02.1931, Mařík Vladimír, 06.08.1946, Maříková Věra 01.01.1907, kteří se usídlili v obci Strkovice, okres Louny
Mařík Josef 13.12.1924, Mařík Karel 24.12.1930, Maříková Marie 17.11.1886, kteří se usídlili v obci Třískolupy, okres Louny
Mařík Václav 26. 08. 1927, Maříková Kristina 12.11.1903, Maříková Marie 10.05.1934, Maříková Anna 10.05.1934, kteří se usídlili v obci Křetín, okres Jablonec nad Nisou
Mařík Josef 14.07.1928, Mařík Josef 12.04.1896, Maříková Anna 14.11.1906, Maříková Libuše 19.03.1932, kteří se usídlili v obci Tatinná, okres Louny
Mazura František 10.11.1922, kteří se usídlili v obci Máhnice, okres Louny
Menza Anton 05.01.1892, Menzová Jiřina 04.05.1931, Menzová Anna 01.02.1896, kteří se usídlili v obci Kořen, okres Tachov
Mičulka Josef 14.11.1914, Mičulka Jaroslav 25.07.1916, Mičulková Marie 15.09.1926, Mičulková Emílie 16.03.1939, Mičulková Anna 15.06.1882, kteří se usídlili v obci Císařský, okres Děčín
Miller Viktor 05.04.1902, Miller Miroslav 07.04.1944, Millerová Žofie 10.12.1912, Millerová Alena 29.09.1930, Millerová Nina 02.10.1935, Millerová Marie 01.01.1878, Miller Antonín 17.01.1881, Millerová Emilie 06.07.1888, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Milerová Marie 01.01.1924, Milerová Žofie 23.05.1882, kteří se usídlili v obci Třískolupy, okres Louny
Miller Václav 14.08.1910, Millerová Libuše 02.10.1926, Miller Alexandr 03.01.1947, kteří se usídlili v obci Seletice, okres Louny
Millerová Antonie 08.03.1913, kteří se usídlili v obci Miškovice, okres Litoměřice
Miller Jan 06.11.1884, Millerová Anna 09.12.1896, kteří se usídlili v obci Kladruby, okres Cheb
Millerová Anna 02.02.1910, Miller Jaroslav 12.06.1908, Millerová Emilie 11.09.1937, Millerová Antonie 17.07.1940, Millerová Marie 25.08.1939, Millerová Anna 17.04.1885, kteří se usídlili v obci Popovice (Pfaffengrün), okres Cheb
Millerová Emilie 06.03.1922, Millerová Antonie, 14.09.1939, kteří se usídlili v obci Rvenice, okres Louny
Munt Vitalij 03.09.1940, Munt Alexandr 08.03.1943, Muntová Anastázie 01.09.1920, kteří se usídlili v obci Papovice, okres Teplá
Nič Antonín 01.11.1900, Ničová Libuše 01.01.1904, Nič Vladimír 17.12.1927, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Nič Josef 25.02.1905, Nič Anežka 12.02.1915, kteří se usídlili v obci Ploskovice, okres Litoměřice
Nič Václav 28.08.1933, Nič Antonín 19.02.1934, Nič Vladimír 10.11.1894, Ničová Marie 17.09.1909, kteří se usídlili v obci Velký Šenov, okres Děčín
Novák Bohumil 04.10.1920, kteří se usídlili v obci Žatec okres, Louny
Novák Antonín 14.06.1886, Novák Josef 25.04.1925, Nováková Antonie 15.02.1929, Nováková Barbora 20.11.1888, Nováková Marie 25.07.1901, Novák Josef 20.08.1881, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Novák Antonín 23.06.1889, Novák Bohumil 25.07.1896, Novák Vladimír 03.07.1923, Novák Vladislav 20.04.1940, Nováková Libuše 01.01.1902, Nováková Anna 25.08.1896, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Nováková Jiřina 01.01.1921, Nováková Olga 01.01.1941, Novák Vladimír 31.01.1914, Novák Antonín 01.01.1944, kteří se usídlili v obci Mrázov, okres Cheb
Patera Václav 1941, Paterová Věra 1921, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Patera Vlastislav, 16.07.1941, Paterová Antonie 16.03.1924, kteří se usídlili v obci Vroutek, okres Louny
Paterová Libuše 09.07.1926, Paterová Helena 12.02.1929, Paterová Kateřina 20.11.1899, Patera Josef 08.03.1892, kteří se usídlili v obci Hlubany, okres Louny

Pavlišková Žofie 13.02.1909, kteří se usídlili v obci Stará Role, okres Karlovy Vary
Pazderník Josef 26.07.1910, Pazderníková Anastazie 26.03.1913, Pazderníková Helena 05.01.1932, Pazderníková Marie 10.05.1936, kteří se usídlili v obci Posudov, okres Český Krumlov
Pelíšek Václav 15.02.1899, kteří se usídlili v obci Nový Malín (Frankštát), okres Šumperk
Pelíšková Marie 06.05.1895, kteří se usídlili v obci Meclov, okres Domažlice
Peštová Filomena 06.08.1921, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Podpěra Alois 20.11.1889, Podpěrová Helena 08.09.1886, kteří se usídlili v obci Aš (Asch), okres Cheb
Polák Václav 10.03.1933, kteří se usídlili v obci Kladruby, okres Cheb
Pospíšil Vladimír 01.08.1925, Pospíšil Vilém 11.11.1890, Pospíšilová Helena 15.12.1928, Pospíšilová Miroslava 06.04.1945, Pospíšilová Anna 27.12.1899, kteří se usídlili v obci Lysovice, okres Vyškov
Propilková Marie 02.02.1923, Propilková Anežka 18.09.1878, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Říha Vladimír 09.10.1920, Říha Václav 01.10.1927, kteří se usídlili v obci Lišany, okres Louny
Říhová Josef 09.05.1915, Říhová Marie 18.11.1915, Říhová Jiřina 05.05.1939, Říhová Helena 06.01.1943, kteří se usídlili v obci Mnichov, okres Cheb
Šimková Libuše 05.02.1902, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Skop Jan 10.02.1885, Skopová Amalie 01.01.1884, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Sochora Vladimír 03.11.1937, Sochora Jiří 26.05.1939, Sochora Václav 14.11.1940, Sochora Václav 06.10.1896, Sochorová Emilie 06.10.1911, kteří se usídlili v obci Postolnice, okres Česká Lípa
Sochorová Anežka 28.08.1899, kteří se usídlili v obci Stará Role, okres Karlovy Vary
Srbecká Marie 14.10.1881, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Sršeň Karel 28.07.1911, Sršňová Marie 08.09.1908, Sršňová Evženie 28.05.1933, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Stiburek Vladimír 03.01.1911, Stiburek Alexandr 20.08.1916, Stiburek Konstantin 15.04.1882, Stibůrková Evženie 18.03.1922, Stibůrková Lída 29.10.1940, Stibůrková Helena 16.06.1946, Stibůrková Marie 07.12.1891, kteří se usídlili v obci Kladruby, okres Cheb
Svítek Jaroslav 16.02.1902, Svítek Jaroslav 16.02.1902, Svítek Václav 22.05.1942, Svítek Vladimír 20.02.1874, Svítková Libuše 24.09.1903, Svítková Helena 22.05.1928, Svítková Kateřina 15.06.1872, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Svítek Antonín 01.01.1904, Svítková Marie 01.01.1866, Svítková Marie 01.01.1901, kteří se usídlili v obci Vlachov, okres Šumperk
Svoboda Antonín 06.01.1904, Svoboda Josef 03.03.1932, Svoboda Jaroslav 10.03.1934, Svoboda Vladislav 27.09.1946, Svobodová Antonie 18.06.1918, Svobodová Marie 16.05.1929, kteří se usídlili v obci Tatenice, okres Ústí nad Orlicí
Synek Vladimír 14.02.1923, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Synek Konstantin, 14.10.1874, Synek Josef 29.07.1929, Synková Alžběta 01.01.1888, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Synková Alexandra 10.05.1910, Synek Jaroslav 09.05.1934, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Synek Václav 13.07.1881, Synek Václav 03.03.1927, Synková Antonie 21.07.1888, Synková Helena 01.11.1921, Synková Antonie 21.11.1921, Synková Nina 07.01.1942, Synková Marie 17.07.1944, kteří se usídlili v obci Třískolupy, okres Louny
Synková Anna 20.01.1920, Synková Jiřina 25.02.1943, kteří se usídlili v obci Temenice, okres Šumperk
Šafář Petr 29.08.1932, kteří se usídlili v obci Lysovice, okres Vyškov
Šafář František 20.07.1892, Šafářová Marie 09.01.1862, Šafářová Marie 26.03.1893, Šafář Josef 08.09.1918, kteří se usídlili v obci Třískolupy, okres Louny
Šavel Josef 15.08.1932, Šavel Jaroslav 25.12.1932, Šavel Josef 01.02.1940, Šavel Vladimír 20.03.1895, Šavel Vincenc 20.12.1892, Šavelová Marie 16.01.1901, Šavelová Anna 13.11.1905, kteří se usídlili v obci Víkýřovice, okres Šumperk
Šavelová Marie 16.07.1888, Šavel Václav 08.12.1882, Šavelová Emilie 21.07.1924, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Šavelová Anna 12.10.1897, Šavel Josef 15.09.1896, Šavel Rostislav 01.01.1940, kteří se usídlili v obci Radonice, okres Chomutov
Šavlová Emilie 16.10.1868, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Šedivá Anastázie 20.02.1888, kteří se usídlili v obci Choceň, okres Ústí nad Orlicí
Šef Bohumil 01.08.1917, Šeflová Antonie 05.10.1923, Šeflová Vlasta 10.09.1941, Šeflová Miroslava 01.08.1943, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Šimek Václav 01.02.1892, Šimek Josef 11.10.1896, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Šmída Josef 28.11.1906, Šmída Jaroslav 07.10.1934, Šmída Josef 23.02.1882, Šmidová Marie 27.09.1938, Šmidová Růžena 21.12.1942, Šmídová Olga 11.07.1915, Šmídová Helena 05.12.1928, Šmídová Marie 26.12.1887, kteří se usídlili v obci Popovice (Pfaßengrün), okres Cheb
Šourek Jaroslav 16.12.1926, Šourek Josef 02.03.1892, Šourek Josef 25.05.1865, Šourková Milada 30.11.1900, Šourková Marie 08.04.1934, Šourková Anna 20.06.1868, kteří se usídlili v obci Tatinná, okres Louny
Šteníková Marie 20.08.1909, Šteníková Jiřina 05.02.1943, kteří se usídlili v obci Císařský, okres Děčín
Švihlík Josef 16.03.1903, Švihlík Evžen 27.12.1930, Švihlíková Helena 31.05.1902, Švihlíková Věra 25.02.1926, kteří se usídlili v obci Stará Role, okres Karlovy Vary
Tick Josef 12.08.1901, Tick Jiří 23.11.1930, Ticková Anna 10.05.1903, Ticková Marie 14.12.1926, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Tomašková Anežka 24.06.1908, kteří se usídlili v obci Jankovice (Enkengrün), okres Cheb
Vacek Jarosl. 1942, Vacek Alex 04.03.1916, Vaceková Libuše 1923, kteří se usídlili v obci Litoměřice, okres Litoměřice
Vaněček Antonín 08.03.1923, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Vaníček Vladimír 29.05.1929, Vaníčková Antonie 30.08.1921, Vaníčková Anna 05.05.1923, Vaníčková Marie 26.08.1926, kteří se usídlili v obci Tvršice, okres Louny
Vaník Vladimír 28.07.1903, Vaníková Kateřina 23.11.1874, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Vašek Václav 20.11.1918, Vašková Anna 05.11.1921, Vašková Dobromíra 02.01.1941, Vašková Pavlína 06.11.1896, kteří se usídlili v obci Letov, okres Louny
Vašek Alexandr 09.08.1931, Vašek Josef 07.05.1896, Vašková Emilie 06.05.1906, Vašková Marie 08.01.1912, Vašková Antonie 16.04.1934, Vašková Vlasta 10.01.1940, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Vavřín František 09.10.1903, Vavřínová Věra 26.12.1912, Vavřínová Anna 10.05.1919, Vavřínová Naděžda 18.09.1942, Vavřínová Valentína 10.09.1944, kteří se usídlili v obci Stará Role, okres Karlovy Vary
Veselá Libuše 22.08.1931, Veselá Marie 27.08.1897, Veselý Vladimír 27.09.1929, Veselý Antonín 03.08.1893, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Vyletělová Věra 10.05.1923, kteří se usídlili v obci Liberec, okres Liberec
Vyletělová Jiřina 18.11.1927, Vyletěl Vladimír 15.05.1890, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Žďárská Emilie 15.12.1921, Žďárská Helena 14.11.1927, Žďárská Marie 05.12.1890, Žďárská Marie 17.06.1897, Žďárský Vladimír 19.04.1917, Žďárský Jiří 04.05.1921, Žďárský Václav 03.06.1928, Žďárský Rostislav 24.11.1946, Žďárský Václav 21.07.1894, kteří se usídlili v obci Staňkovice, okres Louny
Žroutová Emilie, 13.01.1917, Žroutová Antonie 13.06.1946, Žroutová Marie 13.06.1946, Žrout Josef 07.07.1901, Žrout Jiří 19.04.1941, kteří se usídlili v obci Pulečný, okres Jablonec nad Nisou
Žrout Josef 17.05.1875, Žrout Antonín 12.12.1902, kteří se usídlili v obci Mnichov, okres Cheb

Vzpomínka

Emilie Hasilová, roz. Kazdová (1934 - 2024)

Naše babička nám vnučatům před spaním nečetla pohádky. A jsem za to rád. Místo pohádek nám před spaním vyprávěla příběhy skutečné, z toho, co si pamatovala, i z toho co sama znala z rodinných vyprávění. Příhody to byly někdy veselé, často smutné. Ale bylo to lepší než všechny pohádky v knížkách i v televizi. A nejradši jsme měli ty nejstarší příběhy, z místa s pro nás tajemným názvem Volyň.

Narodila se 2. listopadu roku 1934 a rychle ji pokřtili, nevypadala dobře a nechtěli, aby zemřela jako nekřtěňátko. No, dožila se nakonec požehnaného věku devadesáti let a na zdraví si nemohla stěžovat. Narodila se na kolonii o pár staveních, patřících ke vsi Krajev (Novokrajev), od vlastní obce vzdálené asi tři kilometry. Je to místo, které bylo těžko v mapách k nalezení i tehdy. A dnes už vůbec. Když jsme se před pár lety spolu dívali na internetu do aktuálních fotomap, našli jsme jenom podle charakteru zeleně místo, kde stávala kolonie a její rodný dům. Nebyla z toho tehdy ani smutná, brala, že to tak je, že k životu ztráty prostě patří.

Narodila se ještě do poklidného světa. Krajev byl součástí Polska a žilo se zde poměrně dobře. Její tatínek Josef Kazda (1897 - 1974) ji na světě zprvu moc nevítal, přál si samozřejmě kluka, jeho lásku si získala až časem. Dvě holky už doma měl - Annu a Jiřinku, kluka jednoho Václava (Venu). Jejich maminka, Anna Kazdová, roz. Kouřilová, zemřela v roce 1931. Druhou ženou Josefa Kazdy se téhož roku stala Žofie, roz. Doležalová, z Dorohostoje (1904-1986). Nesvedla je dohromady velká láska. Jako vhodnou manželku a nevlastní matku tří dětí ji vdovci Josefovi dohodil jeho strýc, který v Dorohostaji žil. Žofie Doležalová se dala na tři děti, vzorně se o ně starala a v roce 1934 přivedla na svět Emilii. Pokud je mně známo, tvořili Josef a Žofie Kazdovi spolu harmonický pár.

Do poklidného vesnického života, stejně jako všem, zasáhla válka. Ta se také podepsala na školní docházce naší babičky. Cesta z kolonie do vsi, kde byla škola, nebyla moc bezpečná. Takže babička toho v prvních školních letech do školy moc nenachodila. Z Volyně si dovezla jediné školní vysvědčení. Doma ji učila starší sestra Jiřinka. Přelomové životní události se odehrály, když bylo babičce devět, deset, jedenáct let. V roce 1944 se její tatínek a bratr Václav přidali ke Svobodově armádě, v zimě 1944 sovětsí vojáci nešťastně zastřelili její sestru Jiřinku (tuto smutnou vzpomínku publikovala babička v jednom z dřívějších čísel Zpravodaje), a na začátku roku 1945 zemřela její babička Anna Kazdová. Na dvou sousedících hospodářstvích, každém s 19 ha, jich zůstalo na práci opravdu málo.

V roce 1945 se zbylí členové rodiny přesunuli do Zdolbunova, kde bydleli u rodiny Křížků. Na hospodářství Kazdů v Novokrajevě byli přesídleni Antoňukovi z Podkarpatské Rusi. Mezi výrazné a často zmiňované babiččiny vzpomínky patřilo, jak jako desetileté děvče chodívala prodávat nepotřebné věci na bazar. Peněz bylo potřeba. Jistý pan Dědek, který organizoval vojenský transport do Čech, za 5000 rublů přidával nelegálně k transportu i civilisty. Podle vyprávění na 150 oficiálně přepravovaných vojáků připadal stejný počet civilistů - žen a dětí. Takto se se dostala do Čech i naše babička, společně s maminkou a sestrou Annou, tehdy už provdanou Šebkovou. Společně s nimi do Čech přijela i jejich ukrajinská služebná Fedora. Naopak dědeček Josef Kazda st. (1872-1951, narozen ještě v Čechách, v Konecchlumí u Jičina, na Volyň přišel jako desetiletý) čekal ve Zdolbunově až do roku 1947 na oficiální transporty do Čech. Nekonečná cesta vojenským transportem trvala deset dnů. Špinaví a s břichabolem přijeli do Žatce v noci z 19. na 20. prosince 1945, první noc strávili v Žatci na vojenském velitelství. Vánoce už oslavili v Radíčovsi, kde byl Kazdům přidělen statek po Němcích, rodině Stichových. S nimi se v Radíčovsi ještě krátce setkali, než byli Stichovi odsunuti do Německa.

Ještě i v Radíčovsi čekala rodinu Kazdů jedna hodně smutná událost. V září 1946 vlastní rukou zemřel babiččin bratr Václav. Po válečném zranění z roku 1944 trpěl neustálými bolestmi hlavy a depresemi. Ještě v září 1946 se babiččině sestře Anně a jejímu manželovi Václavu Šebkovi narodil první syn a rodinný život se zase začal obracet k lepšímu. Šebkovi měli děti nakonec tři, syny Vendu a Vladku a dceru Vlastu. Babička v Čechách postupně dohnala zanedbanou školu. Po měšťance absolvovala v Žatci Vyšší školu výživy, lidově zvanou "knědľfakulta". V oboru pak dlouho nezůstala, jen rok a půl vařila ve školní jídelně v Lovosicích. Většinu pracovního života strávila v prodejně Kovomatu, později ve velkoobchodě Domácích potřeb, ještě jako důchodkyně řadu let prodávala v pekárně vedle žatecké synagogy.

V dubnu 1955 se provdala za Josefa Hasila z Radíčovse a měli spolu dva syny Jaroslava a Zdeňka. Krátce po svatbě pořídili domek v Žatci. V domku na okraji města měli velkou zahradu, králíky a drůbež. Starost o toto hospodářství byla její velkou zálibou. Ráda jezdila na kole, které definitivně odložila až v pětadesáti letech. Postupně si také oblíbila cestování a čtyřikrát se ještě podívala do svého rodiště a na hrob své babičky a sestry v Krajevě. Poprvé to bylo, tuším, v roce 1984, vlakem družby, společně se sestrou Annou. O deset let později jsem se s ní byl v Rovně a v Krajevě podívat já. Jeli jsme tehdy se zájezdem vypraveným ze Žatce paní Pánkovou. Linkovým autobusem jsme pak na Volyň vyrazili spolu ještě dvakrát, v letech 1997 a 2004. Z jedné z těch cest jí zůstalo oslovení babula. Babička byla rovněž aktivní ve spolkové činnosti, včetně SČVP.

V roce 2002 se musela vyrovnat se smrtí svého manžela - našeho dědečka Josefa Hasila. I tehdy prokázala velkou životní sílu a přežila ho o dvaadvacet let. Naše babička Emilie Hasilová zemřela v pondělí 25. listopadu 2024 v Mostě, ve věku devadesáti let. Doma byla tam, kde zrovna žila. K Volyňi a ke Krajevu se vždycky hrdě hlásila.

Text a foto: Jakub Hasil

Dodatek

Připojujeme se ke vzpomínce vnuka Emilie Hasilové Jakuba, který zde vylíčil vyprávění své babičky. Paní Emilie byla aktivní do svých 85 let. Byla členkou výboru Českého svazu bojovníků za svobodu a Československé obce legionářské, neboť ctěla odkaz svého otce a bratra. Současně také byla důvěrníci SČVP, kde zajišťovala kontakt a výběr členských příspěvků od členů. Při jednáních byla vždy aktivní a používala tzv. zdravý selský rozum.

Jakub nám shrnul vše, co jsme znali z jejího vyprávění a již zapomněli. Přáli bychom si více takových vnuků a babiček v našem sdružení. Čest její památce.

Za region Olga Nepivodová

ThDr. Jan Křivka – volyňský voják a duchovní

Jako ašský rodák jsem – nejenom od mého otce nebo rodiny Alexandra Kloučka – často slyšel o Janu Křivkovi, o němž místní Volyňáci, které na tento „konec světa“ osud zavál, hovořili s obdivem. Zažil sovětskou okupaci polské Volyně v roce 1939, při které ve vězeních skončila řada jejích občanů určených k transportu na Sibiř, a následně od roku 1941 okupaci německou, která sice tyto vězně osvobodila, ale nastolila zde další represivní režim. Aktivně se na Volyni účastnil odboje a pak bojů za osvobození své pravlasti. Následně se rozhodl pro duchovní práci, což přinášelo jemu a jeho rodině radost, ale také nemalé problémy. Tuto výraznou volyňskou osobnost mi přiblížila jeho dcera – bývalá starostka Františkových Lázní – Libuše Chrástová, se kterou mně setkání před časem při svém lázeňském pobytu zprostředkoval Jaroslav Báča.

J. Křivka na Volyni se sestrami Marií a Tamarou.

J. Křivka jako voják za války.

J. Křivka v Čechách po válce (vpravo).

Pravoslavný duchovní, plukovník letectva v.v. Jan Křivka, se narodil 12. 10. 1926 v obci Huleč česká na Západní (polské) Volyni a zemřel ve Františkových Lázních 11. 10. 2013, těsně před dovršením věku 87 let.

Rodina

Jeho otec Jan byl absolventem Vyšší zemědělské školy v Krinici, matka Anna, rozená Zajícová, absolvovala gymnázium v Žitomíru. Otec byl za 1. světové války písařem v Petrohradě a pak vstoupil do československých legií, ze kterých se po jejich odjezdu do Vladivostoku vrátil do Hulče České, kde se seznámil a posléze v roce 1917 oženil s Annou Zajícovou; provozovali zde společně mlékárnu a vychovali tři děti – Tamaru, Marii a Jana.

Odboj na Volyni, vstup do armády a jeho působení v ní

Jan Křivka byl za německé okupace členem ilegální organizace Blaník; pomáhal opisovat ilegální časopis Hlasatel a kolportovat jej do okolních obcí.

Po osvobození Volyně v roce 1944 vstoupila celá čtvrtina volyňské populace – mužů a žen – do 1. čs. armádního sboru, což je světový fenomén; mezi nimi byl i Jan Křivka. Následně vzpomínal: „Také jsem se přihlásil, v tu dobu mi nebylo ani 17, tak mě z jedné kanceláře vyhodili, abych šel domů, že maminka mě bude potřebovat. V té druhé kanceláři jsem si přidal nějaký ten rok, a tam mě vzali a přidělili mě k pěšímu praporu, jemuž velel štábní kapitán Kholl.“

Po absolvování poddůstojnické školy byl zařazen k 1. pěšímu praporu jako velitel družstva v hodnosti svobodníka. Účastnil se obranných bojů u polského města Torčín a bojů o Dukelské průsmyk. U polské obce Barwinnek spolu se snajprem Štípkem odvedl do štábu brigády příslušníka Wehrmachtu (tzv. jazyka), když jediným vodítkem v noci jim byl drát telefonní linky. Poté, co zajatec potvrdil, že se Němci z polského území stahují, došlo k rozhodnutí zahájit operaci o uvolnění Dukelského průsmyku. Následovala však závěrečná etapa bojů Karpatsko-dukelské operace, která přinesla značné ztráty – u pěších jednotek až 80 procentní. Jan Křivka překročil čs. hranici 6. října 1944 a tentýž den byl u Nižného Komárniku těžce zraněn minou. Následně vzpomínal: „Na Dukle je pohřben výkvět národa, mladí kluci do dvaceti let.“

Po svém uzdravení se hlásil u náhradního pluku v Humenném a zde se přihlásil k právě zřizované smíšené letecké divizi, s níž se jako palubní střelec účastnil bojů o Moravskou bránu a doputoval až na pražské letiště Kbely.

Začátky života v Čechách po skončení války

Jan Křivka skončil v destinaci Vroutek u Podbořan, kam za ním v roce 1947 reemigroval – až na sestru Marii, která zůstala na Volyni (žije tam dosud její syn Vjačeslav Šlachovij) – zbytek rodiny. Zde dočasně hospodařil. Po demobilizaci začal studovat na obchodní akademii v Praze a získal tak středoškolské vzdělání. Ve Vroutku se oženil s Boženou Zajíčkovou, s níž vychoval dvě děti – Libuši a Jana. Dožil se 4 vnoučat a 4 pravnoučat. Rodina se přesunula do Františkových Lázní, kde zakotvila.

Duchovní práce a perzekuce

Na duchovní vývoj Jana Křivky měl vliv především pravoslavný duchovní Antonín Pařízek, otec Heleny, manželky Ludvíka Engela. Ten byl zakladatelem církevní obce v Podbořanech a Jana Křivku získal pro studium teologie v karlovarském Pravoslavném semináři, které dokončil v roce 1954 na prešovské pravoslavné fakultě. Doktorát získal tamtéž v roce 1989 za dizertační práci

„Náboženské a kulturní dějiny volyňských Čechů v době jejich pobytu v Rusku, Polsku a Sovětském svazu.“ Jan Křivka byl arcibiskupem Jeleveriem v roce 1949 vysvěcen na kněze a ustaven duchovním ve Františkových Lázních a Aši. Stal se představeným pravoslavného Chrámu sv. kyjevské kněžny Olgy, nejstaršího na našem území (1888), postaveného převážně z darů lázeňských hostů. Obdobně byly později postaveny chrámy karlovarský (1896) a mariánskolázeňský (1900). Tak jako všichni volyňští rodáci, nesl si Jan Křivka od konce války „punc nespolehlivosti“ (v koncovém trojčíslí rodného čísla měli zakomponované číslo „9“, kterým je StB označovala jako rizikové, určené k případné internaci a nebo dokonce likvidaci). Jako duchovní – obdobně jako jeho strýc Antonín Zajíc – to také neměl lehké, protože církev byla komunistickému režimu nepohodlná a ten kněžím soustavně činnost znesnadňoval. Jan Křivka byl navíc nařčen z nacionalismu, jelikož se snažil prosazovat českou orientaci, a neustále vyšetřován, mj. také proto, že na černé listině byl i manželčin bratr Jiří Zajíček, brutálně vyšetřovaný a zavražděný StB pro nesouhlas s ukončením svého živnostenského podnikání. Pokud by byl zbaven tzv. státního souhlasu, měl by vedle zákazu duchovní služby existenční problém – nikdo by ho nepřijal do zaměstnání. Manželka Božena z těchto důvodů nemohla několik let učit a teprve „oteplení“ režimu v roce 1968 umožnilo jejich dětem absolvovat středoškolská studia. Po roce 1970 perzekuce pokračovala – Jan Křivka byl zařazen do známé akce „Norbert“ (skupina nežádoucích osob určených k případné internaci nebo dokonce likvidaci) a v roce 1978, obdobně jako další volyňští duchovní, tvrdě vyšetřován. Potkala ho i rodinná tragédie – nejstarší vnuk Pavel (syn Libuše Chrástové a bratr mladšího Ondřeje) byl v roce 2007 zavražděn a jeho vrahy dodnes unikají spravedlnosti. Přesto ve svém přesvědčení vytrval a byl tak morálním vzorem pro své okolí a řadu lidí, pro které byl svou moudrostí a laskavostí celoživotní oporou. Zanechal tak výraznou stopu nejenom u volyňských Čechů a jejich potomků.

S manželkou Boženou v K. Varech (70. léta).

ThDr. Jan Křivka (uprostřed), válečný veterán, volyňský Čech, zády k objektivu stojí duchovní Roman Mastík, který se stal jeho nástupcem pro Ašsko. V pozadí nejstarší vnuk Pavel.

ThDr. Jan Křivka, jak ho zachytil Vladimír Kekrt v roce 2011.

Rádus a okruhy působení

Jan Křivka měl v průběhu téměř šedesátileté duchovní práce neuvěřitelný rádus svého působení. Vyučoval náboženství na několika školách ve Františkových Lázních, Aši, Chebu, Skalné, Sokolově, Kraslicích, Kynšperku nad Ohří a později také v Milhostově. Ve funkci západočeského okružního arciděkana zřídil samostatnou církevní obec v Sokolově a po návratu „černobylských“ krajanů ještě další obce v Rovné, Oloví a Chodově, kde podporoval adaptaci „novodobých“ reemigrantů do českého prostředí, mj. organizací humanitární pomoci z Německa (spolu s ašským evangelickým farářem panem Kučerou). Jeho rukama prošlo mnoho pravoslavných duchovních. Vedle všeho se také staral o údržbu a generální opravy jemu svěřeného Chrámu vč. farní budovy a obdobně také karlovarského. V neposlední řadě stál Jan Křivka i u zrodu Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel v roce 1990, inicioval také výstavbu pomníku v Malíně českém na Volyni, kde se s parlamentní delegací účastnil jeho odhalení. Každoročně se ve Františkových Lázních – spolu se zástupci dalších církví a starostou – účastnil jarního svěcení pramenů.

Jan Křivka s dcerou Libuší Chrástovou.

Text: Miloslav Košťál, spolupráce: Libuše Chrástová, Jaroslav Báča, Vladimír Kekrt.

Foto: Archivy Libuše Chrástové a Vladimíra Kekrta.

Prameny: **Ondřej Chrást** - Setkání s Janem Křivkou, Fr. Lázně 2011, **Wikipedie** – Jan Křivka, 2024, **Paměť národa** – Plukovník v. v., ThDr. Jan Křivka, 2012, **Jan Křivka** – Život volyňských Čechů 1868–1947, 2009, **ČT2** – „Nezvyčtatelné křivky života“ (premiéra 3. 4. 2011), **osobní vzpomínky dcery Libuše Chrástové, Ondřej Chrást** – video „Brutálně zavražděn komunisty. Jiří Zajíček, zavražděn 14. 9. 1954. Vzpomínka na jeden mladý život.“ z 31. 10. 2024, dostupné na YouTube, **Jiří Fidler** – Ludvík Engel, Ludvík Engel jun. Praha 2024.

Příspěvky na tisk prosinec 2024 - leden 2025

Region Brno:

Viktor Haken 200 Kč, Vlasta Poláková 300 Kč, Viktor Hurt 100 Kč, Miroslav Žitný 200 Kč, Soňa Kutková 700 Kč, Libuše Hlavsová 200 Kč, Marie Salajková 400 Kč, Josef Mlejnek 700 Kč, Miloslava Kepřtová 150 Kč, František Kounek 300 Kč.

Region Podbořany:

Pelant Rostislav 300 Kč, Kříž Josef 200 Kč, Moravčíková Libuše 400 Kč, Pastorová A. 450 Kč, Dolejšková Iva 500 Kč.

Region Vyškov:

Jiří a Soňa Bačovská, 1000 Kč, Miloš Bačovský 200 Kč, St. Sabol 1000 Kč, Fr. Masařík 500 Kč.

Region Moravskoslezský:

Jiří Kabát 100 Kč, Josef Šťastný 300 Kč, Stanislav Šrek 300 Kč, Václav Hamáček 1 000 Kč, Jiří Kabát 100 Kč, Terezie Zajíčková 1 000 Kč.

Region Šumperk:

Evženie Hamplová 400 Kč.

Region Praha:

Ing. Alexandr Drbal 100 Kč, Klaudivie Hrušková 300 Kč, Ondřej Boček 300 Kč, Jaroslav Marek 300 Kč, Halina Hotovcová 500 Kč, Irena Vaničková 100 Kč, Emilie Vacková 500 Kč, JUDr. Václav Mastrný 200 Kč, Libuše Vokurková 50 Kč, Vladimír Martinek 300 Kč, Jan Toušek 200 Kč, Josef Krouský 1 000 Kč, Ballardovi a Pithartová 1 000 Kč, Rostislav Kaufman 200 Kč, Jiřina Vajnerová 200 Kč, Miloslav Šťastný 300 Kč, Lidia Antonjuková 200 Kč, Ing. V. Vohralík 1 000 Kč, Ing. Leon Polívka 500 Kč.

Region Žatec:

Bohumil Šulitka 250 Kč, Anna Šulitková 250 Kč, Jaroslava Hrníčková 300 Kč, Naděžda Mižigárová 200 Kč, Irena Litvínová 300 Kč, Božena Řapková 200 Kč, Jaroslava Kounková 200 Kč, Tomešovi 100 Kč, Lenka Bělohávková 200 Kč, Bohumil Mašek 200 Kč, Vlasta Mašková 200 Kč, Jiřina Hejdová 200 Kč, Anna Hlaváčková 200 Kč, Helena Konopásková 200 Kč, Eleonora Wágnerová 200 Kč, Marie Horáčková 200 Kč, Řehořovi 300 Kč, Jiří Bechyňský 200 Kč, Drahomíra Beranová 100 Kč, Jaroslav Brynda 200 Kč, Irena Grunclová 200 Kč, Josef Hlaváček 200 Kč, Zdeňka Hlaváčková 200 Kč, Marie Křížová 200 Kč, Jana Malá 300 Kč, Olga Šindlerová 100 Kč, Květoslava Šírová 100 Kč, Viktor Buchar 100 Kč, Miroslav Černý 300 Kč, Eliška Dvořáčková 200 Kč, Libuše Sudková 500 Kč, Jaroslav Nový 300 Kč, MUDr. Marie Vokáčová 400 Kč, dodatečně Marie Hofmanová 300 Kč.

Oprava a omluva ve Zpravodaji č. 6:

Chybně uveden Vladimír Jeníček, správně Vladimír Lněniček 1 000 Kč. Omlouváme se.

Region Litoměřice:

Jiřina Kuklová 100 Kč.

Region Uničov:

Ing. Blanka Langrová 200 Kč.

Region Olomouc:

Ing. Vladimír Krušina 200 Kč.

Region Chomutov:

Grulichová Marie 100 Kč, Krajčovičová Dana 200 Kč, Tomášková Nonna 200 Kč.

Gratulujeme!

Region MOHELNICE

V březnu se dožívá 85 let **Fritscherová Anna** z Rožanky, nyní Loštice, 95 let **Králová Marie** z Bakovce, nyní Úsov. Oběma jubilatnkám přejeme pevné zdraví.

Region BRNO

V únoru oslavuje 88 let pan **Viktor Haken** ze Sklíně, nyní Moravský Krumlov, 83 let paní **Irena Kučerová** roz. Nechvilová z Podcurkova, nyní Svitavy.

Oběma oslavencům přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region ŽATEC

V únoru oslaví 75 let paní **Božena Hodalová** z Mor, nyní Praha, 89 let paní **Antonie Novotná**, roz. Petržálková z Rovna, nyní Most.

V březnu oslaví 70 let **Ing. Stanislav Drexler** z Postoloprť, 50 let paní **Renata Folwarczná**, roz. Pešatová z Hříškova, 85 let paní **Marie Hejdová** z Hulče Č., nyní Kolečovice, 81 let paní **Helena Konopásková** z Dubna, nyní Žatec, 94 let paní **Vlasta Mašková** (roz. Šrajbrová) z Pokos, nyní Žiželice, 91 let paní **Božena Řehořová**, roz. Jindříšková z Pokos, nyní Žatec, 75 let **Ing. Jaroslava Říhová**, roz. Šircová z Dohorostaj, nyní Jimlín, 75 let paní **Ludmila Skalníková** z Líčkova, 102 let paní **PhMr. Alžběta Solodunová** z Křemence, nyní Karlovy Vary.

Do dalších let hodně zdraví, štěstí a spokojenosti.

Region LITOMĚŘICE

V únoru oslaví 75 let paní **Olga Řídelová** z Bocanovy, bytem Litoměřice, 81 let **Anna Edrová** ze Závídova, bytem Střemy.

V březnu oslaví 50 let paní **Jitka Chaloupková** (Rousová) z Boratína, bytem Praha, 75 let **Jaroslava Kodešová** z Mirohoště, bytem Soběnice, 82 let **Ing. Jiří Bohatec** z Boratína, bytem Soběnice, 87 let **Vladimír Gabriluk** z Ostroga, bytem Lovosice.

Všem oslavencům přejeme do dalších let jen to nejlepší.

Region TACHOV

V lednu oslavila 90. narozeniny paní **Libuše Jarešová** z Olšanky, žijící v Olbramově, 85. narozeniny oslavil pan **Josef Loukota** z Kopče, žijící v Kozolupech.

Dále oslaví 89. narozeniny paní **Anna Rajmová** z Rajhorodku u Olšanky, nyní z Tachova. Velké poděkování za dlouholeté přispění k vedení spolku patří paní **Jiřině Pulerové** z Olšanky, nyní bytem v Tachově, která oslaví 87. narozeniny. Pan **Josef Lipchavský** z obce Kuňov-Plužná, nyní žije ve Stříbře a slaví 81. narozeniny. Kulaté 80. narozeniny si se svými blízkými, jistě s písničkou, tak jako na našich společných setkáních, užije paní **Růžena Roubalová** z Holovně, nyní z Touškova. Všem přejeme pevné zdraví a pohodu uprostřed svých blízkých.

Region PRAHA

V únoru oslaví 89 let **Antonie Kadrabová** z Verby, nyní Praha, 83 let **Jan Toušek** z Hulče České, nyní Uhlířské Janovice.

V březnu oslaví 91 let **Vlasta Hrabáková** z Podhájců, nyní Praha, 87 let **Halina Ballardová** z Novokrajeva, nyní Nové Strašecí, 82 let **Jaroslav Marek** z Malé Zubovštiny, nyní Kuřivody.

Všem jubilatům srdečně gratulujeme a do dalších let přejeme pevné zdraví.

Region OLOMOUC

V březnu oslaví 88 let paní **Emilie Kuřecová** z Moldavy, nyní Albrechtice, 50 let paní **Mgr. Bc. Miloslava Šinclová** roz. Nováková, nyní Mezice-Náklo. Oslavenkyni a jubilatce přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

Region CHOMUTOV

V únoru oslaví 70 let pan **Valerij Kulacký** z Rovna, bytem Chomutov.

V březnu oslaví 95 let pan **Jaroslav Ludvík** z Teremna, bytem Jirkov, 88 let paní **Vlasta Zapalačová**, rozená Bartošová ze Semidub, bytem Jirkov.

Všem jubilantům přejeme hodně zdraví štěstí a spokojenosti.

Region MORAVSKOSLEZSKÝ

V únoru slaví paní **Libuše Gebauerová** roz. Husarová bytem Krnov – 70 let; paní **Olga Váňová**, bytem Vítkov – 70 let; paní **Mgr. Vlasta Fialová**, bytem Opava – 75 let; a pan **Ladislav Hirš**, nar. Šesták, bytem Stachovice – 85 let.

V březnu slaví paní **Olga Kopecká**, bytem Hladké Životice – 70 let; a pan **Vladimír Knob**, nar. Ulbárov, bytem Fulnek – 86 let.

Všem jubilantům přejeme dny plné hlavně zdraví, vitality, pohody, radosti, spokojenosti a také štěstí.

Region TEPLICE

V měsíci lednu 2025 oslavila krásné 35.narozeniny naše nová členka paní **Miroslava Dvořáková** z Teplic, které tímto srdečně blahopřejeme.

Region PODOBOŘANY

V měsících únoru a březnu oslaví **Vladimír Cejtchamr** z Jezírka, nyní Siřem, 94 let, **Miroslav Pavlíček** z Hulče České, nyní Podbořany, 70 let a **Miroslava Sybková** ze Sofievky, nyní Kryry, 90 let. Oslavencům gratuluji a přeji pevné zdraví. Omlouvám se panu Jiřímu Kaufmanovi za chybné uvedení výročí v minulém čísle. Správný údaj je, že oslavil 86. narozeniny.

Region ŠUMPERK

V únoru oslavuje 89 let paní **Evženie Pavlíčková**, rozená Veselovská z Novostavců, nyní Velké Losiny. Přejeme pevné zdraví a životní pohodu do dalších let.

NAŠE ŘADY OPUSTILI

Region Praha

Dne 8. 1. 2025 zemřela ve věku 91 let dlouholetá členka pražského regionu paní **Jiřina Focherová**.

Pocházela z Mirotína, posledně bytem Praha. Pokud jí zdraví dovozovalo, pravidelně chodila na setkání regionu. Upřímnou soustrast rodině.

Region Žatec

Dne 11. 10. 2024 zemřel ve věku 98 let pan **Vladimír Lněniček** z Oráčova, pocházel ze Sofievky.

V říjnu 2024 zemřel ve věku 86 let **Ing. Stanislav Kloboučník** ze Žatce, pocházel z Jezírka.

Upřímnou soustrast pozůstalým.

Region Chomutov

Dne 9. 12. 2024 zemřela ve věku 86 let paní **Marie Zýková** narozená v Kupičově, naposledy bytem Kadaň. Upřímnou soustrast rodině a všem pozůstalým vyjadřuje za region Jaroslav Báča.

Region Podbořany

V září roku 2024 zemřela ve věku 93 let paní **Marie Medunová** bytem v Podbořanech.

Upřímnou soustrast pozůstalým za region Podbořany Edita Langpaulová.

VZPOMÍNKA

Dne 19. 1. 2025 uplynul jeden rok, kdy nás opustil pan Miroslav Šturma z Podbořan. S láskou vzpomíná celá zarmoucená rodina. Kdo jste ho znali, vzpomeňte s námi.

Závět

Josef V. Tománek

*Moji drazí, v paměti vždy mějte,
jako křesťana mne pochovejte
v krásné drahé české zemi,
v světě nejdražší mně mezi všemi.*

*Kde domov můj mi zazpívejte,
na hrob blavan nedávejte, -
abych mohl klidně spát,
v půdě rodné české máti.*

*Kolem zavlní se klasy,
budu slyšet ženců hlasy
a z osení, klasů spleti,
věnec uvijí mně drahé děti ...*

Upozornění! Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha č. ú.: 252001907/0300 Československá obchodní banka a.s., Poštovní spořitelna, Roztylská 1, 225 95 Praha. Prosíme, abyste neupomínali zveřejnění dárců a darů, zveřejňujeme je až po obdržení účetního dokladu. Peněžní dary neposílejte na adresu šéfredaktora. Změny v evidenci členství, adres, přihlášky nových členů, ukončení členství a dotazy zasílejte zásadně na adresu Marie Nečasová, Podháječek 68/V, 471 24 Mimoň, tel: 728 351 726, e-mail: m.necasova@seznam.cz. Děkujeme.

Vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřebu svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají autoři příspěvků. Vychází jako občasník. Ve Zpravodajích jsou použity obrázky z fotobanky Canva. Číslo vydání 1/2025. Redaktorka: N. Chejnovská. Příspěvky nejsou honorované, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte na e-mailovou adresu: zpravodajscvp@seznam.cz nebo na N. Chejnovská, Dlouhý Újezd 202, 34701 Tachov. Tiskne: MH Tisk, Bubenská 43, 170 00 Praha 7 Holešovice. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod ev. č.: MK ČR E 5901. Termín pro zaslání příspěvků do č. 2/2025 je 24. 3. 2025. www.scvp.eu. Toto číslo vyšlo 10. února 2025. Číslo 2/2025 vyjde v dubnu.